Муркаш район хаҫачӗ

Ҫӗнтерӳ ялавӗ

1944 ҫулхи ҫу уйӑхӗн 5-мӗшӗнченпе тухать

76-77 (8240-8241) №№ * Юн кун, 2014 ҫулхи юпа (октябрь) уйӑхӗн 8-мӗшӗ * Хакӗ ирӗклӗ

Ҫул-йӗр строительстви

Тикӗс ҫул – ял илемӗ

Районта ҫулсем тӑвасси тата вӗсене пӑхса тӑрасси тивӗҫлӗ шайра пулнине кашни ял тӑрӑхӗнчех курма пулать. Эсир паянхи сӑн ӳкерчӗкре "Автодорсервис" чикӗллӗ яваплӑхлӑ общество ӗҫченӗсене Катькас ял тӑрӑхӗнчи Шатракассинчи пӗтӗмӗшле пӗлӳ паракан тӗп шкул тӗлӗнче ачасене ҫул урлӑ хӑрушлӑхсӑр каҫса ҫӳреме условисем туса парассипе ӗҫленине куратӑр. "Илемлӗ те тикӗс ҫул яла хӑт кӗртет. Шкул тата обществӑлла автотранспорт чарӑнӑвӗ тӗлӗнче вара унӑн хӑрушсӑрлӑхӗ уйрӑмах пысӑк пулмалла. Ҫакӑнта хамӑрӑн ӗҫ пӗлтерӗшне куратпӑр", – терӗҫ кӗске тӑхтавра ҫул юсакансем. Вӗсем (сӑн ӳкерчӗкре сулахайран сылтӑмалла): Ирина Степанова, Светлана Савельева, Елизавета Алексеева, Валентина Никитина. Хӗрарӑмсем пӗрремӗш ҫул мар ӗнтӗ ҫул-йӗр тӑвас-юсас ӗҫре. Хӑйсен ӗҫне пӗлсе пурнӑҫлакан ӗҫченсем ҫул ҫинчи кашни кӑлтӑках вӑхӑтра пӗтерме тӑрӑшаҫҫӗ.

– Нумаях кӗттерменӗпӗр, пуҫланӑ ӗҫе вӗҫлӗпӗр. Ҫавна валли пирӗн умра чӑрмавсем ҫук. Кӑҫал пирӗн организаци кунтисӗр пуҫне Уйкас Янасал, Ильинка, Оринин, Хорнуй, Йӳҫкасси, Ярапайкасси, Ярославка ял тӑрӑхӗсенче автоҫулсем юсассипе ӑнӑҫлӑ ӗҫлерӗ. Кусемсӗр пуҫне Мӑн Хураҫка – Ишмула ҫула асфальт витрӗмӗр, – савӑнӑҫлӑн хуравларӗ ҫул-йӗр ӗҫӗнче ҫиччӗмӗш ҫул вӑй хуракан И. Степанова.

Эпӗ уйрӑлса утнӑ май ҫул-йӗр ӗҫченӗсем пуҫӑннӑ ӗҫе малалла тӑсрӗҫ. Вӗсем хӑйсем умне лартнӑ тӗллевӗсене пурнӑҫласси мана иккӗлентермерӗ.

А. БЕЛОВ сӑн ӳкерчӗкӗ.

Сӗр ӗҫченӗ уява хатӗрленет

Тыр-пул уявӗ – октябрӗн 17-мӗшӗнче

Ыранхи кунпа пурӑнакан хресчене кӑҫал ҫут ҫанталӑкӑн кашни саманчӗ тулӑх тыр-пул туса илме, ӑна вӑхӑтра пуҫтарса кӗртсе кӗлете тирпейлӗ упрама хума май пачӗ. Малта пыракан ҫӗнӗ технологисемпе анлӑн усӑ курса тӗш тырӑпа пӑрҫа йышши культурӑсене, ҫӗр улмипе пахча ҫимӗҫе, тымар ҫимӗҫе тухӑҫлӑ туса илнӗ хресчен паян районти Тыр-пул уявне хатӗрленет. Район администрацийӗн авӑн уйӑхӗн 23-мӗшӗнчи хушӑвӗпе асӑннӑ уяв кӑҫал Муркаш ялӗнче «Сывлӑх» ФСК умӗнчи лапамра юпа уйӑхӗн 17-мӗшӗнче иртет. Вӑл ял хуҫалӑх предприятийӗсен "Кӗр парнисем" выставка-ярмӑркки ӗҫлеме пуҫланнипе 9 сехетре уҫӑлать.

Уява пыракансем суту-илӳ предприятийӗсемпе обществӑлла апатлану организацийӗсен ӗҫӗпе ҫывӑх паллашма пултарӗҫ. Пахча ҫимӗҫ, улма-ҫырла, аш-какай тата ытти тӗрлӗ ҫимӗҫ туянӗҫ. Кунпа пӗрлех шкулсенчи ӗҫ коллективӗсен слечӗ те уява хӑйне евӗр сӑн кӗртӗ. Спорта кӑмӑллакансем мини-футболла выляса тата пӑт пуканӗ ҫӗклессипе ӑмӑртса ҫынсен канӑвне йӗркелӗҫ. Уявра кунӗпех юрӑ-кӗвӗ янӑрӗ.

Пырса куракансен ӳкӗнмелле пулмӗ. Маттур ӗҫлекенӗн туллин савӑнма та ирӗк пур.

Хамӑр инф.

Йышӑну

Техникӑна – хӗллехи управа

Ҫӗр ӗҫченӗ кӗрхи уй-хир ӗҫӗсене вӗҫленӗ май ЧР Ял хуҫалӑх министерствипе ҫӗр ӗҫӗнче ӗҫлекен техникӑна пӑхса тӑракан патшалӑх инспекцийӗ юпа уйӑхӗн 6 – 24-мӗшӗсенче "ЧР ял хуҫалӑх предприятийӗсемпе хресчен (фермер) хуҫалӑхӗсенче техникӑна управа лартассипе республикӑри смотр-конкурс ирттересси ҫинчен" пӗрлехи приказ кӑларчӗҫ. Унпа килӗшӳллӗн иртекен тӗрӗслевсенче техникӑна хӗллехи управа епле лартнине тӗрӗслессӗ, ял хуҫалӑх техникин комплектлӑхне пӑхасси, парк территорийӗсене тимӗр-тӑмӑртан тасатасси, ӗҫ хӑрушсӑрлӑхӗн правилисене пӑхӑнасси кун йӗркинче тӗп вырӑнта пулаҫҫӗ.

Район шайӗнче ҫакна валли йӗркеленӗ комисси ӗҫне район хаҫачӗ тӑтӑш ҫутатса тӑрӗ.

Комисси хӑйӗн пӗтӗмлетӗвне республика шайне юпа уйӑхӗн 27-мӗшӗччен тӑратать.

С. НИКОЛАЕВ,
ЧР патшалӑх техника надзор инспекцийӗн районти инспекторӗ.

Сывӑ пурнӑҫ йӗркишӗн

П. Давыдова асӑнса

РФ тата ЧР ял хуҫалӑхӗн тава тивӗҫлӗ ӗҫченне, «Хисеп палли» орденӗн кавалерне, Муркаш районӗн хисеплӗ ҫыннине, «Ударник» хуҫалӑха нумай ҫул ертсе пынӑ Платон Павлович Давыдова асӑнса ҫитес шӑмат кун районта пӗрремӗш хут волейбол турнирӗ иртет. Унта районти предприятисемпе организацисен, вӗренӳ тата ытти учрежденисен физкультура командисем хутшӑнма пултараҫҫӗ. Ҫакна валли ӑмӑрту кунӗнче 10 сехетчен заявка тӑратмалла.

Ӑмӑртура малти вырӑнсене йышӑннисене парнесемпе тата медальсемпе чыслаҫҫӗ, ҫӗнтерӳҫӗ команда куҫса ҫӳрекен кубока та тивӗҫет. Унсӑр пуҫне лайӑх вылякансене уйрӑм номинацисенче те палӑртаҫҫӗ.

Ӑмӑрту октябрӗн 11-мӗшӗнче "Сывлӑх" ФСК-ра 10 сехет ҫурӑра пуҫланать.

Ҫын хӑй яваплӑ

Республикӑн та, кашни муниципалитетӑн та хӑйӗн "Сывлӑх профилӗ" пулӗ. Кун пирки хаҫатра маларах та пӗлтернӗччӗ.

Ҫак "профиле" туса хатӗрлессинче халӑхран ыйтса пӗлнине те шута хураҫҫӗ. Ҫак тӗллевпе социологи ыйтӑмне йӗркеленӗ. Унти ыйтусем ҫине кашниех хӑйӗн шухӑшне палӑртса хурав пама пултарать. Ыйтӑма район сайтӗнче те, республикӑн влаҫ органӗсен порталӗнче те вырнаҫтарнӑ.

Октябрӗн 7-мӗшӗ тӗлне ҫак ыйтӑма 110 ҫын хутшӑнни паллӑ, вӗсенчен 57-шӗ – 31–50 ҫулсенчи ҫынсем, 51–60 ҫултисем 31 ҫын. Ытларахӑшӗ хӗрарӑмсем – 93 ҫын. Ыйтӑма хутшӑннисенчен 96 -шӗ аслӑ пӗлӳ илнӗ ҫынсем. Хальхи вӑхӑтра 61 ҫын хӑйӗн сывлӑх шайне "тивӗҫтерет" тесе хакланӑ. Ҫав вӑхӑтрах сывлӑх ҫыншӑн чи пӗлтерӗшли тесе 99 ҫын хуравланӑ. 97 ҫын сывлӑхшӑн чи малтан ҫын хӑй яваплине палӑртнӑ. Сывлӑх вара пурнӑҫ йӗркинчен килнине нумайӑшӗ ӑнланать – 99 ҫын. Ыйтӑма хутшӑннисенчен 94 ҫын пирӗн республикӑра ытларах чӗрепе юн тымарӗсен чирӗсем сарӑлнӑ тесе шутлаҫҫӗ.

Ҫак тата ытти хуравсемпе эсир те ыйтӑма хутшӑннӑ хыҫҫӑн паллашма пултаратӑр. Апла пулсан ӗҫе кая хӑвармасӑр хамӑр район сайтне кӗрӗр те "Актуально" пайра ыйтӑма хутшӑнӑр.

Каласа хӑвармалла, хурав панисенчен 93 ҫын "Сывлӑх профильне" туса хурассинче пулӑшу пама хатӗррине палӑртнӑ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Саламлатпӑр

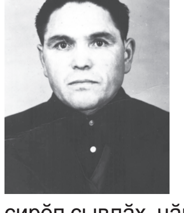

Юратнӑ мӑшӑра, хисеплӗ аттене, кӑмӑллӑ асаттене – Опрыскьялӗнче пурӑнакан **Александр Павлович ПАВЛОВА** 80 ҫул тултарнӑ ятпа чун-чӗререн ӑшшӑн саламлатпӑр. Чӑваш юманӗ пек ҫирӗп сывлӑх, чӑваш сурпанӗ пек вӑрӑм ӗмӗр сунатпӑр. Пире савӑнтарса пурӑнма Турри сана тата нумай-нумай ҫул усратӑр. Эпир сана юрататпӑр, сана хисеплесе сан умра пуҫ таятпӑр.

Ӑшӑ салампа: мӑшӑрӗ, хӗрӗсемпе кӗрӳшӗсем, ывӑлӗпе кинӗ, мӑнукӗсем ҫемйисемпе, 3 кӗҫӗн мӑнукӗ.

Форум

Чӑваш Енре – спорт уявӗ

Октябрӗн 9–11-мӗшӗсенче Чӑваш Енре Пӗтӗм тӗнчери "Раҫҫей – спорт ҫӗршывӗ" спорт форумӗ иртет. Ҫакна май Шупашкарта массӑллӑ спорт мероприятийӗсем йӗркелеҫҫӗ.

Спорт уявне ыран Шупашкарти Хӗрлӗ площадьре "ҫӑлтӑрпа" зарядка тунинчен пуҫлаҫҫӗ. Ӑна "Россия 2" телеканалӑн спорт комментаторӗ Дмитрий Губерниев ертсе пырӗ. Зарядкӑна хутшӑнма ирхи 9 сехет тӗлне 10 пин ытла ҫын пухӑнӗ.

Уява 11 сехетре ҫав вырӑнтах спортсменсен парачӗ малалла тӑсать. Унта спорт федерацийӗсем, спорт шкулӗсен коллективӗсем тата паллӑ спортсменсем хутшӑнаҫҫӗ. Вӗсем утса иртессине Мускаври 1980 ҫулта иртнӗ Олимпиадӑн палли Олимп Упи, хӑвӑрт утассипе 2008 ҫулта Шупашкарта иртнӗ тӗнче Кубокӗн палли Кӑвакал тата 2015 ҫулта Шупашкарта ирттерме палӑртнӑ ҫӑмӑл атлетикӑн Европа команда чемпионачӗн палли Ҫӑлтӑр уҫаҫҫӗ.

Ҫак парада 800 ҫынна яхӑн хутшӑнакан флешмоб тӑсать. Вӗсем "ГТО" тесе ҫырӗҫ. Ун хыҫҫӑн вара пурте ГТО нормативӗсене пурнӑҫлама пултараҫҫӗ.

Шӑп та лӑп 12 сехетре ҫӗр-шывра пӗрремӗш хут иртекен Пӗтӗм тӗнчери утассин кунӗ старт илет. Унта 15 пине яхӑн ҫын хутшӑнӗ. Вӗсем Чӑваш Енри Олимп резервӗсен шкулӗнчи хӑвӑрт утакансем ертсе пынипе залив тавра утӗҫ. Ҫак вӑхӑтра Пӗтӗм Раҫҫейри "Орленок" ача-пӑча центрӗпе тата Сочири Олимп паркӗпе ҫыхӑнса видеоконференци иртет.

12 сехетрен пуҫласа 17 сехет ҫурӑччен "Спартак" стадионта ГТО нормативӗсене пурнӑҫлакансем хуҫаланӗҫ. Йӗркелӳҫӗсем 1 пин ытла ҫынна кӗтеҫҫӗ.

Кӑнтӑрла 160 ҫемье хутшӑннипе Хӗрлӗ площадьре "Атте, анне тата эпӗ – спортпа туслӑ ҫемье" ача-пӑча уявӗ пуҫланать. Ҫав вӑхӑтрах "Энергия" стадионта ачасемпе ҫамрӑксем ҫӑмӑл атлетикӑра тата мини-футболра вӑй виҫӗҫ.

13 сехетрен пуҫласа 18 сехетчен Шупашкарти тӗп урам – К. Маркс урамӗ – спорт бульварӗ пулса тӑрать. Унта 30 ытла спорт площадки ӗҫлет.

Форум тӑршшӗпех спорт отраслӗн ҫӗнӗ аталанӑвне халалланӑ тӗрлӗ выставкӑпа экспозицисем ӗҫлеҫҫӗ.

Октябрӗн 9-мӗшӗ – автомобильсӗр кун. Ҫакна Шупашкар хула администрацийӗн пуҫлӑхӗ А. Ладыков транспорт хатӗрӗсемпе ҫӳрессине вӑхӑтлӑх чармалли ҫинчен калакан йышӑнупа та ҫирӗплетнӗ.

Ҫырӑнтару – 2015

Хаклӑ вулаканӑм!

"Ҫӗнтерӳ ялавӗ" хаҫата 2015 ҫулхи январь уйӑхӗнчен илсе тӑма ҫырӑнтараҫҫӗ. Апла пулсан почтальонсемпе тӗл пулма васкӑр. "Ҫӗнтерӳ ялавӗ" хаҫата 6 уйӑха ҫырӑнмалли хак – 347 тенкӗ те 28 пус.

Хаҫат редакцийӗ.

Хальхи пенсионерсен пăлханма кирлĕ мар

Пенси ыйтăвĕсемпе

Пĕлетпĕр ĕнтĕ, çитес çулхи январĕн 1-мĕшĕнчен тытăнса пенси шутласа памалли çĕнĕ йĕрке пурнăçа кĕме пуçлать. Çавна май пенсие тухма хатĕрленекенсен те, çавăн пекех халĕ пенси илсе тăракансен те хăшĕсен ыйтусем çуралаççĕ: çĕнĕ пенси формули хальхи пенсионерсене пырса тивмĕ-и, ĕçлекен пенсионерсене çĕнĕ законодательствăпа килĕшÿллĕн пенси унченхи пекех тÿлесе тăрĕç-и, педагогсемпе медицина ĕçченĕсен вăхăт çитмесĕрех пенсие тухассин условийĕсем сыхланса юлĕç-и? Ку ыйтусем пирки Пенси фончĕн районти пайĕн ертÿçине Андрей Юрьевич АЛЕКСАНДРОВА каласа пама ыйтрăм:

– Чăваш Республикипе илес пулсан хальхи вăхăтра 300 пин çынна яхăн ватлăха пула паракан ĕç пенсине вăхăтра илсе тăрать. Пенсионерсем пĕтĕмпе 353,5 пин çын. Ватлăха пула паракан ĕç пенсийĕн вăтам виçи 10395 тенкĕпе танлашать. Ку вăл пенсионерăн пурăнма кирлĕ минимумĕн Чăваш Республикинчи кăçалхи иккĕмĕш кварталти виçинчен (5689 тенкĕ) 1,8 хут пысăкрах.

Пенси фончĕ çавăн пекех федераци çăмăллăхĕсемпе усă куракансем валли уйăхсерен паракан укçа тÿлевĕсене палăртать. Вĕсен шутне инвалидсем, чернобылецсем, Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕсемпе тĕрлĕ çапăçусене хутшăннисем, вилнĕ çар çыннисен тăлăх мăшăрĕсем, блокадниксем, концлагерьсенче пулнисем кĕреççĕ. Республикăра çак вăхăта федераци çăмăллăхĕсемпе усă куракан 108 пин çын. Вĕсене уйăхсерен тÿлесе тăракан укçа виçи 1914 тенкĕпе танлашать.

Раççей Правительствин хушăвĕпе килĕшÿллĕн Пенси фончĕ Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕсемпе тĕрлĕ çапăçусене хутшăннисен социаллă пурнăç шайĕ пирки пĕтĕмĕшле патшалăх базине йĕркелесе пырать. Чăваш Енре унта 40 пине яхăн ветеран пирки информаци пур.

Паянхи куна илес пулсан 2015 çултан тытăнса пенсисене çĕнĕ формулăпа шутласа пама пуçăнассипе хатĕрленÿ ĕçĕ анлă сарăлнă. Çак вăхăтчен пенсие тухнисен вара пăлханма кирлĕ мар тесе каласшăн. Вĕсен пенси виçи улшăнмасть, унченхи шайрах юлать.

Çĕнĕ законодательствăпа килĕшÿллĕн ĕçлекен пенсионерсен ĕç укçипе пĕрлех пенсие те тулли виçепе илсе тăрассин прави сыхланса юлать. Çуллен пенси виçине пенсин 3 коэффициенчĕ шайĕнче çĕнĕрен шутласа палăртĕç. Сывлăхшăн сиенлĕ тата хăрушă производствăра вăй хунăшăн вăхăт çитмесĕрех пенсие тухмалли ятарлă стажа шутласа пенси пама пуçăннă чухне ĕç паракан ĕçлекен çыншăн хушма взноссем тÿлесе тăнине шута илме тивĕç. Педагогсен, çавăн пекех медицина ĕçченĕсен те вăхăт çитмесĕрех пенсие тухассин йĕркипе условийĕсем сыхланса юлаççĕ.

Çĕнĕ пенси системин çĕнĕлĕхĕсенчен çакна палăртса хăвармалла. Çын пенси илмелли ÿсĕм çулне çитсен те пенси илме тытăнма заявленипе пымасть, унччехи пекех хăйĕн вырăнĕнчех ĕçлет пулсан, унăн пенси виçи палăрмаллах ÿсет. Пенсие тухнă пулсан та çакăн пек ĕçленĕ кашни çулшăн унăн страхланă пенсийĕ те, çавăн пекех пенси çумне хушса паракан çирĕплетнĕ тÿлев сумми те ÿссе пыраççĕ. Акă çын пенси ÿсĕмне çитнĕ хыççăн пенси илме тытăнмасăр 5 çул ĕçлерĕ пулсан, хушса паракан çирĕплетнĕ тÿлев виçи 36 процент, страхланă пенси 45 процент ÿсеççĕ. Енчен те 10 çул ĕçлес пулсан вара çирĕплетнĕ тÿлев виçи те, страхланă пенси сумми те 2 хут ытла ÿсĕç.

2015 çултан вăя кĕме пуçăнакан пенсин çĕнĕ законодательстви пирки ял çыннисемпе тĕл пулнă май, ĕç коллективĕсенче пулнă чухне тăтăшах ăнлантарса пама тăрăшатпăр. Профсоюз организацийĕсене те ку ĕçе явăçтаратпăр. Кунсăр пуçне çавна та каласа хăварнă пулăттăм. Сирĕн ыйтусем пур пулсан эсир ăна Пенси фончĕн сайтĕнче электрон приемнăйĕ урлă та пама пултаратăр. Çавăн пекех тÿлевсĕр Skype программăпа усă курса видеоконсультаци те илме май пур.

В. ШАПОШНИКОВ калаçнă.

Чăваш Ен пенсионерĕн портречĕ

Статистика

Епле пулсан та паян аслă ăру пирки сахалах мар калаçаççĕ. Тĕрĕссипе чăн та кам-ха вăл паянхи аслă ăру? Чи малтанах ку граждансем – Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕсем, вăрçă курнисем, вăрçă хыççăнхи пĕрремĕш çулсенчи ачасем. Шăпах вĕсем çине пырса тивеççĕ паян халăх ватăлать, аслă ăрăва тивĕçлĕ пурнăç туса пама вара укçа-тенкĕ çитмест тенисем. Çавăн пекех-ши ку?

Ватă çынсен кунĕ умĕн статистиксем Чăваш Ен пенсионерĕн вăтам статистика портретне туса хатĕрленĕ. Иртнĕ çул кăтартăвĕсем тăрăх Чăваш Республикинче пурăнакан кашни виççĕмĕш çынна яхăн пенсионер шутланать. Республикăра пенси ÿсĕмĕнчисене пĕтĕмпе 350 пин ытла çынна регистрациленĕ (199 пин çын хуласенче тата 153 пин çын ялсенче пурăнать). Вĕсенчен ытларахăшĕ Шупашкарта пурăнать – 118 пин çынна яхăн. Чи сахалли Çĕмĕрле районĕнче – 4 пин çынна яхăн. Çав вăхăтрах 1000 çын пуçне миçе пенсионер тивнине шута илес пулсан, Улатăр районĕнче вăл чи пысăкки (414), Шупашкар районĕнче чи пĕчĕкки (233).

Хĕрарăм пенсионерсем арçынсенчен 2 хут нумайрах: 235 пин çын тата 116 пин çын.

Çавна хушса каламалла. 2010 çулхи халăх çыравĕн итогĕсем тăрăх 100 çул урлă каçнисем 42 çын шутланнă (8 арçын тата 34 хĕрарăм).

Пенсионерсенчен ытларахăшĕ – ĕç пенсийĕ илсе тăракансем. Пенсин вăтам виçи 9282 тенкĕпе танлашать. Хуласенче пурăнакан пенсионерсен пенсийĕн вăтам виçи 9611 тенкĕпе танлашать пулсан, ялсенче пурăнакансен – 8220 тенкĕ.

Хĕрарăмсен пенсийĕн вăтам виçи 2014 çул пуçламăшĕ тĕлне 8894 тенкĕпе, арçынсен 9236 тенкĕпе (3,7 процент пысăкрах) танлашнă. Пенсин вăтам виçи республикăри вăтам кăтартуран ытлараххисен шутĕнче Шупашкар (9763 тенкĕ), Çĕнĕ Шупашкар (9612 тенкĕ), Çĕмĕрле (9431 тенкĕ), Улатăр

(9429 тенкĕ) хулисем, чи пĕчĕкки – Шăмăршă районĕнче (7396 тенкĕ).

Пенсионерăн пурăнма кирлĕ минимумĕпе танлаштарсан, хулара пурăнакан пенсионерсен пенсийĕн вăтам виçи 193,7 процентпа, ялта пурăнакансен 165,6 процентпа танлашать.

Ватлăха пула пенсие тухнă пулин те, чылайăшĕ ĕçлеме пăрахмасть – республикăра кун пеккисем 115 пин ытла çын, тепĕр майлă каласан, кашни виççĕмĕш пенсионер. Вăл шутран 38 пин çын – арçынсем, 77 пин çын – хĕрарăмсем. Çав вăхăтрах ĕçлекен пенсионерсем хуласенче 81 пин çын тата ялсенче 34 пин çын.

Психологсем палăртнă тăрăх нумай çыншăн харпăр хăйĕн тивĕçĕ пурнăçлакан ĕçпе çыхăннă. Нумай чухне çакă çемье тупăшĕнчен те килмест. Ĕççĕр юлнă çын малашнехи пурнăç тĕллевĕпе пĕлтерĕшне çухатать, хăйне хăй хисеплеми пулать, чирлесси енĕпе те йывăрлăхсем пулма пултараççĕ. Çавăнпа та аслă ăру çыннисем пенсие тухнă май хăйсене урăх ĕçре тĕрĕслесе пăхма тăрăшаççĕ. Сăмахран, 15 çултан тытăнса 72 çула çитичченхи ÿсĕмри çынсене ĕçпе тивĕçтерессин проблемине тишкерни çавна кăтартса панă. 60 – 72 çулхи арçынсен тата 55 – 72 çулсенчи хĕрарăмсен 9 процентĕ е 1,6 пин çын 2013 çулта ĕç ширанă. Аслă ăру çыннисен 32,1 процентĕ тĕрлĕ çĕрте вăй хурать. Пенсие тухнă ял çыннисенчен 58 процентĕ харпăр хăйĕн хушма хуçалăхĕнче продукци туса илессипе ĕçлет. Апла пулсан аслă ăру ĕç кăмăла çĕклетĕр, кану усăллă, хавхалану интереслĕ пултăр тесе тăрăшать. Анчах та пур чухне тата пурин те çакă пурнăçланаймасть. Нумайăшне çак пурнăçра тытăнса юлма çăмăлах килмест. Хăшĕ-пĕри йĕркеллĕ мар йăла условийĕсенче пурăнать, теприсем ватлăх чирĕсемпе е пĕчченлĕхпе аптăраççĕ. Çавăнпа та аслă ăру çыннисемшĕн тимлесси патшалăхăн социаллă политикин тĕп пайĕ пулса тăрать.

2013 çул вĕçленнĕ тĕле Чăваш Республикинче ватă çынсемпе инвалидсене социаллă пулăшу мелĕсемпе тивĕçтерекен стационарлă учрежденисем 9 шутланнă. Стационарлисемсĕр пуçне республикăра пĕччен пурăнакан ватă граждансен ятарлă çурчĕ пур. Унта 44 çын. Çавăн пекех республикăра социаллă пулăшу мелĕсемпе тивĕçтерекен центрсем 24. Вĕсенче вăхăтлăх пурăнмалли уйрăмсем 43, кăнтăрла пурăнмалли уйрăмсем 8 йĕркеленĕ. Анчах та вăхăтлăх пурăнмалли уйрăмсенчи вырăнсен шучĕ юлашки 5 çул хушшинче 764-ран 688 юлнă е 9,9 процент чакнă.

Кунсăр пуçне ватă çынсемпе инвалидсене социаллă пулăшу мелĕсемпе тивĕçтерекен центрсемпе уйрăмсем 2013 çулта 3721 çынна килĕсенче пăхса тăнă. Стационарлă учрежденисене вырнаçтармаллисен черетĕнче 243 çын.

Тата акă мĕн интереслĕ. Енчен те малтанхи вăхăтра аслă ăру çыннисен социаллă çыхăнăвĕсем анлах пулман пулсан, хальхи вăхăтра пенсионерсем вăхăтпа тан пурăнаççĕ. Вĕсем социаллă сетьсенче пĕр-пĕринпе çыхăнаççĕ, форумсене, интерессене кура тĕрлĕ пĕрлешÿсене активлă хутшăнаççĕ, хăйсене пĕчченлĕхре туймаççĕ. 2013 çулта суйласа илсе тĕрĕслевсем ирттерни çавна кăтартса панă: 55 – 74 çулсенчи асаттесемпе асаннесен 14,5 процентĕ Интернет сечĕпе усă курать, электрон мелĕпе кĕнекесемпе тата статьясемпе паллашать.

Вăт çавăн пек вăл хальхи пенсионер. Тĕрĕсрех каласан, хулара пурăнакан тата уйăхне 9 пин тенкĕне яхăн пенси илекен хĕрарăм пенсионер. Унăн телевизор экранĕ умĕнче ларса Бразили сериалĕсене пăхса хурланма вăхăт çук. Уншăн пурнăç тĕллевĕ – унччен анлă сарăлнă лозунг – "Çын хăйĕн телейне хăй тупать". Çавăнпа та вăл ун валли çак телее кам та пулин тупасса кĕтмест. Хăйĕншĕн хăех тăрăшать.

Чăвашстат.

СĂМАХ МАЙ. Пенси фончĕн районти управленийĕнчен пĕлтернĕ тăрăх районта 2014 çулхи октябрĕн 1-мĕшĕ тĕлне 9935 пенсионер пурăннă. Пĕччен пурăнакан ватă çынсем 435-ĕн. Вĕсенчен 95 çынна социаллă ĕçченсем килĕсенче пăхса тăрассине йĕркеленĕ.

Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕсемпе инваличĕсем 47 çын. Ĕç ветеранĕсем 4015-ĕн.

Пенси ÿсĕмне çитнисенчен ытларахăшĕ ĕç пенсине илсе тăрать. Кун пеккисем 8248 çын. Вĕсен шучĕ кăçалхи 9 уйăх хушшинче 32 çын чухлĕ чакнă. Ĕç пенсийĕн вăтам виçи 2014 çулхи октябрĕн 1-мĕшĕ тĕлне 9458 тенкĕ те 70 пуспа танлашнă е çулталăк пуçламăшĕнчипе танлаштарсан вăтамран 730 тенкĕ те 47 пус ÿснĕ.

Пулăшу

Вакански – терминал урлă

Чăваш Енри ĕçпе тивĕçтерекен служба органĕсен тĕп задачисен шутне хальхи вăхăтра Украина гражданĕсене ĕç тупма пулăшасси те кĕрет.

Сентябрĕн 25-мĕшĕ тĕлне республикăна килнĕ Украина гражданĕсенчен 289-шĕ (килнисен ĕçлеме пултаракан ÿсĕмĕнчи 39,3 процентĕ) ĕç тупнă. Вĕсенчен 214-шĕ – ĕçпе тивĕçтерекен центр урлă.

Чăваш Енри ĕçпе тивĕçтерекен служба Чăваш Ене килсе тĕпленсе ĕç тупас текенсем валли вакансисен банкне хатĕрленĕ. Сентябрь вĕçĕ тĕлне унта республикăри 144 организацире 1886 ĕç вырăнĕ пуррине палăртнă.

Украинăран килме тивнĕ çынсем валли ĕç тупма пулăшассинче хушма мерăсем те йышăннă. Çакна май тĕп хулари ĕçпе тивĕçтерекен центр Раççей Перекет Банкĕпе килĕшÿ тунă. Халĕ банкăн терминалĕсенче (Шупашкарта 80 ытла) вакансисемпе те паллашма май пур. Çапла вара Украинăран килнĕ граждансем хăйсем тĕллĕн те ĕç шырама пултараççĕ.

Пĕрлехи информаци ресурсĕ

Информаци кирек камшăн та усă

Раççей Федерацийĕн Президенчĕн май уйăхĕнчи указĕсене пурнăçа кĕртсе пынă май тата çĕр участокĕсен çаврăнăшне эффективлă йĕркелес, çакна уçăмлă тăвас тĕллевпе, çавăн пекех çĕр участокĕсем пирки кирлĕ информацие пурте илме пултарччăр тесе Чăваш Республикинче тĕрлĕрен çурт-йĕр тума палăртман çĕр участокĕсен пĕрлехи информаци ресурсне йĕркелес ĕç пырать.

Пĕрлехи информаци ресурсĕнче Чăваш Республикин патшалăх харпăрлăхĕнчи, муниципалитет харпăрлăхĕнчи, çавăн пекех вĕсем тĕлĕшпе патшалăх харпăрлăхне чикĕленĕ çурт-йĕр тума палăртман çĕр участокĕсем пирки сведенисем пур. Ку çĕр участокĕсемпе эконом класлă çурт-йĕр строительстви валли; промышленноç паркĕсем, технопарксем, бизнес-инкубаторсем йĕркелемелли объектсене вырнаçтарма тата территорисене ытти тĕрлĕ аталантарма усă курма пултараççĕ. Ресурс çĕр участокĕ ăçта вырнаçнине тата мĕнле çĕрсемпе чикĕленсе тăнине палăртма май парать.

Чăваш Республикин Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев Чăваш Ен Патшалăх Канашĕн XX сессийĕнче тухса калаçнă чухне çапла палăртрĕ: "Инвесторсен ирĕклĕ çĕр участокĕсем ăçта вырнаçни тата вĕсен лаптăкĕ, инфраструктура пуррипе çукки пирки тĕп-тĕрĕс информаци илме, çак даннăйсене тĕпе хурса инвестици проекчĕсене пурнăçа кĕртесси пирки йышăну тума майсем пулса тăчĕç".

Паянхи куна пĕрлехи информаци ресурсĕнче 196 çĕр участокĕ пирки сведенисем вырнаçтарнă. Вĕсен пĕтĕмĕшле лаптăкĕ 550 гектар. Вăл шутран пурăнмалли çурт-йĕр тумалли çĕр участокĕсем 82 (пĕтĕмĕшле лаптăкĕ 219 гектар), инвестици проекчĕсене пурнăçа кĕртме усă курмаллисем 114 (пĕтĕмĕшле лаптăкĕ 331 гектар).

2014 çул пуçланнăранпа ресурса 68 çĕр участокĕ пирки сведенисем кĕртнĕ. Вĕсен пĕтĕмĕшле лаптăкĕ 155 гектарпа танлашать. Малашлăхри тĕп задача ресурса кĕртнĕ çĕр участокĕсемпе усă курма пуçăнасси, вĕсем çинче экономикăн тĕрлĕ отраслĕсене аталантармалли ятарлă проектсене вырнаçтарасси пулса тăрать.

Аса илтеретпĕр. Çак вăхăта торгсем ирттерсе пĕрлехи информаци ресурсне кĕртнĕ 45 çĕр участокне арендăна парассипе тата сутасси-туянассипе килĕшÿсем тунă. Вĕсен пĕтĕмĕшле лаптăкĕ 52,9 гектарпа танлашать.

Пĕлме. Çынсене йÿнĕрех хакпа хăтлă çурт-йĕрпе тивĕçтерессси Чăваш Республикин влаç органĕсем умĕнче тăракан хальхи тĕп задачăсенчен пĕри пулса тăрать.

Çурт-йĕр тума палăртман çĕр участокĕсен пĕрлехи информаци ресурсне Чăваш Республикин Пуçлăхĕн 2012 çулхи октябрĕн 15-мĕшĕнчи 114 № "О дополнительных мерах по стимулированию развития жилищного строительства в Чувашской Республике" Указне тата Раççей Федерацийĕн Президенчĕн Владимир Путинăн 2012 çулхи майăн 7-мĕшĕнчи хушăвне тĕпе хурса строительство валли усă курмалли çĕр участокĕсем пирки кирлĕ информацие пурте илме пултарччăр тесе йĕркеленĕ.

Хăйĕн 2012 çулхи майăн 7-мĕшĕнчи 600 № "О мерах по обеспечению граждан Российской Федерации доступным и комфортным жильем и повышению качества жилищно-коммунальных услуг" Указĕнче Раççей Федерацийĕн Президенчĕ В. Путин хăйсен пурăнмалли çурт-йĕр условийĕсене лайăхлатма шутлакан çемьесен 60 процентне 2020 çулччен йÿнĕ хакпа хăтлă хваттерсемпе тивĕçтерме задача лартрĕ. Паллă ĕнтĕ, çак задачăна пурнăçлас пулать.

Пысăк укçа-тенкĕпе çыхăнман эконом класлă çурт-йĕрт тăвасси пурăнмалли çурт-йĕр строительствин аталанăвĕн малашлăхри тĕп çул-йĕрĕсенчен пĕри пулса тăрать. "Общественное мнение" фонд ирттернĕ ыйтăм кăтартăвĕ тăрăх Раççейре хуласенче пурăнакансенчен 30 процентĕ ытла хула тулашĕнче пурăнмалли çурт тата çĕр участокĕ тытасшăн.

Ирина ХУРАСЬКИНА, Чăваш Республикин пурлăх тата çĕр хутшăнăвĕсен министрĕн пресс-секретарĕ.

Сăмах май. Муркаш районĕнчен асăннă пĕрлехи информаци ресурсне 6 çĕр участокĕ пирки сведенисем вырнаçтарнă. Москакасси ял тăрăхĕнчен – ял хуçалăх пĕлтерĕшлĕ икĕ участок: пĕри (3,91 гектар) республика харпăрлăхĕ шутланать, тепĕр участок (2,43 гектар) муниципалитет харпăрлăхĕнче. Çатракасси ял тăрăхĕнчен 18 гектар йышăнакан çĕр участокне ресурса кĕртнĕ. Ял хуçалăх пĕлтерĕшлĕ ку çĕр участокĕн патшалăх харпăрлăхне чикĕлемен. Мăн Сĕнтĕртен 2,4 гектар йышăнакан çĕр участокне пĕрлехи информаци ресурсĕнче шута илнĕ, промышленноç çĕрĕ шутланать, республика харпăрлăхĕнче. Шатракассинчен ресурса кĕртнĕ 0,1 гектар йышăнакан çĕр участокĕ ял çĕрĕ шутланать, республика харпăрлăхне кĕрет. Шетмĕпуçĕнчен ресурса кĕртнĕ кун пек çĕр участокĕн лаптăкĕ 0,9 гектар.

Районадминистрацире

Хисеп грамотипе наградăланă

Район администрацийĕн 2014 çулхи августăн 22-мĕшĕнчи 843 номерлĕ йышăнăвĕпе çаксене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

1. Çитĕнекен ăрăва вĕрентес тата воспитани парас ĕçре ӳсĕмсем тунăшăн тата нумай çул ăнăçлă ĕçленĕшĕн:

- Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкулта акăлчан чĕлхине вĕрентекен **Людмила Валерьевна ВАНЮШКИНĂНА**;
- Калайкассинчи вăтам шкулта пуçламăш классене вĕрентекен **Наталия Геннадьевна ИВАНОВĂНА**;
- Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкулта географи предметне вĕрентекен **Ангелина Геннадьевна МОКЕЕВĂНА**;
- Муркашри вăтам шкулта биологи предметне вĕрентекен **Инна Ивановна ПЕТРОВĂНА**;
- Мăн Хураçкари тĕп шкулта пуçламăш классене вĕрентекен **Валентина Ивановна УГЛЕВĂНА**.

2. Вĕренӳ сферинче нумай çул тӳрĕ кăмăлпа ĕçленĕшĕн:

- Йӳçкассинчи вăтам шкулти бухгалтера **Елена Михайловна РЫБНИКОВĂНА**;
- Йӳçкассинчи вăтам шкулти библиотекаре **Валентина Вениаминовна СЕМЕНОВĂНА**.

3. Ветеринари сферинче нумай çул тӳрĕ кăмăлпа ĕçленĕшĕн – Муркашри выльăх чирĕсемпе кĕрешекен станцин ертсе пыракан ветеринари врачне **Татьяна Витальевна КИСЕЛЕВĂНА**.

4. Гражданoccене страхласа хӳтĕлессинче, уйрăм çынсемпе организацисен пурлăх интересĕсене хӳтĕлессинче ăнăçусем тунăшăн – "Росгосстрах" пĕрлешĕвĕн Муркашри филиалĕн страхлакан пайăн агентне **Нина Андреевна КАЛАШНИКОВĂНА**.

Нефть тата газ промышленноçĕн сферинче нумай çул хушши тăрăшса ĕçленĕшĕн район администрацийĕн 2014 çулхи сентябрĕн 3-мĕшĕнчи 869-мĕш номерлĕ йышăнăвĕпе акционерсен "Газпром газораспределение Чебоксары" уçă обществин Муркашри филиалĕн çак ĕçченĕсене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

– **Владимир Ильич КОЛБАСОВА**, аварипе диспетчер службин аслă маçтăрне;
– **Светлана Алексеевна ПЫРКИНĂНА**, персоналпа ĕçлекен пай специалистне;
– **Калина Фоминична СМИРНОВĂНА**, производство пӳлĕмĕсен уборщицине – администраципе хуçалăх пайĕн дворникне;
– **Луиза Александровна ШАДРИНĂНА**, бухгалтери учечĕн пайĕн бухгалтерне;
– **Анатолий Николаевич ЧЕРНОВА**, автомобиль водительне – аварипе диспетчер службин газ оборудованине ĕçлеттерекен тата юсакан слесарьне.

Район администрацийĕн 2014 çулхи сентябрĕн 25-мĕшĕнчи 929 номерлĕ йышăнăвĕпе çаксене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

1. Çитĕнекен ăрăва вĕрентес тата воспитани парас ĕçре ӳсĕмсем тунăшăн тата нумай çул ăнăçлă ĕçленĕшĕн:

- "Лебедушка" ача сачĕн воспитательне **Лариса Александровна АКСЕНДАРОВĂНА**;
- "Малыш" ача сачĕн воспитательне **Раиса Пименовна ИЛЛАРИОНОВĂНА**;
- "Солнышко" ача сачĕн музыка ертӳçине **Елена Петровна ЛЮБИМОВĂНА**;
- "Василек" ача сачĕн воспитательне **Валентина Сергеевна НИТКИНĂНА**;
- "Улыбка" ача сачĕн воспитательне **Дина Васильевна ПУГАЧЕВĂНА**;
- "Путене" ача сачĕн воспитательне **Алина Львовна ТИХОНОВĂНА**;
- "Путене" ача сачĕн воспитательне **Татьяна Димитриевна ТОЛСТОВĂНА**;
- Катькасри пуçламăш шкул-ача сачĕн воспитательне **Вера Михайловна ФРОЛОВĂНА**.

2. Вĕренӳ сферинче нумай çул тӳрĕ кăмăлпа ĕçленĕшĕн:

- "Радуга" ача сачĕн поварне **Людмила Леонидовна ИВАНОВĂНА**;
- "Золушка" ача сачĕн поварне **Светлана Алексеевна ИВАНОВĂНА**;
- "Березка" ача сачĕн воспитателе пулăшаканне **Раиса Алексеевна ЛЮБИМОВĂНА**.

Районти Чкалов ячĕпе хисепленекен тата "Оринино" ял хуçалăх производство кооперативĕсем ыйтнипе ял хуçалăх производствинче нумай çул ăнăçлă та тухăçлă ĕçленĕшĕн район администрацийĕн авăн уйăхĕн 26-мĕшĕнчи 931 номерлĕ йышăнăвĕпе çаксене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

– Чкалов ячĕпе хисепленекен ял хуçалăх производство кооперативĕн экономистне **Вера Николаевна НИКИФОРОВĂНА**;
– "Оринино" ял хуçалăх производство кооперативĕн тĕп инженерне **Вадим Владимирович ВАСИЛЬЕВА**.

Район администрацийĕн 2014 çулхи сентябрĕн 30-мĕшĕнчи 939 номерлĕ йышăнăвĕпе çаксене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

1. Çитĕнекен ăрăва вĕрентес тата воспитани парас ĕçре ӳсĕмсем тунăшăн тата нумай çул ăнăçлă ĕçленĕшĕн:

- Шурчари тĕп шкулта пуçламăш классене вĕрентекен **Татьяна Васильевна АНДРЕЕВĂНА**;
- Атапайри тĕп шкулта вырăс чĕлхипе литературине вĕрентекен **Алиса Николаевна ИВАНОВĂНА**;
- Чуманкассинчи вăтам шкулта химипе биологи предмечĕсене вĕрентекен **Елена Ивановна КАДЫКОВĂНА**;
- Ориninти вăтам шкулта математикăпа физика предмечĕсене вĕрентекен **Екатерина Алексеевна КОЛЬЦОВĂНА**;
- районти ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕ – "Сывлăх" ФСК тренер-преподавательне **Валерий Петрович ЛЕОНТЬЕВА**;
- Муркашри вăтам шкулта вырăс чĕлхипе литературине вĕрентекен **Раиса Владимировна НИКОЛАЕВĂНА**;
- Муркашри вăтам шкулта физкультура вĕрентекен **Сергей Дмитриевич ПАЛАДЬЕВА**;
- районти ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕ – "Сывлăх" ФСК тренер-преподавательне **Олег Артурович СЮТРУКОВА**;
- Чуманкассинчи вăтам шкулта пуçламăш классене вĕрентекен **Валентина Энгельсовна ФЕДОРОВĂНА**.

Район администрацийĕн 2014 çулхи октябрĕн 2-мĕшĕнчи 947 номерлĕ йышăнăвĕпе çаксене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

Халăх сывлăхне сыхлассинчи тава тивĕçлĕ ĕçсемшĕн тата нумай çул ăнăçлă ĕçленĕшĕн:

- Муркашри тĕп больницăн участокри врач педиатрне **Ирина Владимировна ВОЛКОВĂНА**;
- Муркашри тĕп больницăн ультразвук диагностикин врачне **Алина Геннадьевна ХРОМОВĂНА**.

"Ачасем лайăххраххине тивĕç"

Çул çитменнисен ыйтăвĕсемпе

Çул çитменнисемпе ĕçлекен тата вĕсен прависене хӳтĕлекен комиссин черетлĕ ларăвĕнче сăмах ытларах ачасене ашшĕ-амăшĕнчен хӳтĕлесси пирки пулчĕ.

Нумаях пулмасть Юнкă ял тăрăхне пурăнма куçса килнĕ хĕрарăм хăйне тивĕçлĕ тытманнипе часах полицейскисен куçне курăнма тытăннă. Икĕ ача амăшĕ эрехпе туслă-мĕн.

Сентябрь уйăхĕнче кăна-ха районти шалти ĕçсен пайĕн çул çитменнисемпе ĕçлекен сотрудникĕсем çак çемьере икĕ хутчен пулса курнă. Пĕрремĕшĕнче çамрăк хĕрарăм полицейскисене ура çинчех кĕтсе илме "вăй çитернĕ" пулсан, иккĕмĕшĕнче вăл "ывăннипе" çывăрнă.

– Хĕрарăм ачисене тивĕçлĕ условисем йĕркелесе паманнине тата ун патĕнче яланах ют çынсем пухăннине кура пирĕн пата хыпарсем çитрĕç, – каласа парать ĕç-пуç пирки И. Игнатьева полици сотрудникĕ. – Чăнах та сентябрĕн 6-мĕшĕнче унăн килĕнче тасамарлăх, тирпейсĕрлĕх хуçаланатчĕ. Хăй ӳсĕр, ют арçын пурччĕ. Ачасене валли мĕнле условисем пуррипе кăсăклантăмăр. Ача уроксене ăçта тунипе интересленсен вара вăл пире шкулта тесе хуравларĕ.

Çак икĕ ача амăшĕ тĕлĕшпе пухнă ĕç материалĕнче пӳртри лару-тăрăва сăнласа паракан сăн ӳкерчĕксем те пурччĕ: пӳртре урок тума мар, ура пусма вырăн çук.

– Ун чух пӳртре юсав ĕçĕсем тума пуçланăччĕ, – тӳрре тухма хăтланчĕ хĕрарăм.

Комиссия членĕсем вара çакăнпа килĕшме пултараймарĕç: юсав чух кашни япалана тирпейлĕн ещĕксене хурса пĕр вырăна пухса хуратăн пулĕ, пӳрчĕпе ăçта кирлĕ унта çи-пуç, савăтсапа выртни юсав пынине шăпах хирĕçлет.

Тепĕр хутĕнче хĕрарăм патĕнче пачах та урăх арçын пулнă, хăй вара çывăрнă. Çав каçах, ачи киле пыман пулин те, вăл ăна каç кӳлĕм "таçта та шыранă" хыççăн чиперех çывăрма выртнă, полицине те пĕлтермен. Юрать, ача ялти çынсем патĕнче чиперех çĕр каçнă.

– Эпĕ юсанатăп, учета ан илĕр. Ачасене лайăх пултăр тесе пĕтĕмпех тăвăп, – тесе ыйтрĕ хĕрарăм.

– Ачасем лайăххраххине тивĕç, – пĕлтерчĕ хăйĕн шухăшне комисси председателĕ Л. Тарасова.

Ачасемшĕн хăрушлăх пуррине кура комисси членĕсем, паллах, çак çемьене учета илме йышăнчĕç. Халĕ ĕнтĕ çемье яланах куç умĕнче пулĕ.

Ларура тухнă тепĕр ыйту çинче те чарăнмасăр иртме çук. Районта тĕрлĕ сăлтава пула ачасем вилни пирки пĕлтĕр уйрăмах "хытă" калаçрĕç. Калаçма, пăшăрханма, профилактика ĕçне вăйлатма лару-тăрăвĕ те хистерĕ çав: аслисемпе пĕрле çывăрнă кăкăр ачи тепĕр ирхине "вăранман" тĕслĕх пĕрре мар пулнăччĕ.

Ку хутĕнче ларура Йӳçкасси ял тăрăхĕнчи хĕрарăма та çакăн пиркиех асăрхаттарчĕç. Малтан та комисси ларăвĕнче темиçе хутченех пулнăскер вăл кашни ачинех пĕчĕк чух хăйпе пĕрле çывăрттарнине каларĕ. Комисси енчен тĕрлĕ сĕнӳ пулчĕ, çапла вара ача валли ятарлă вырăн çук пулсан ăна коляскăра пĕччен çывăрттарма сĕнчĕç хĕрарăма. Калани амăш чĕри патне çитнине шанас килет – пĕтĕмпех ун ачин хăрушсăрлăхĕшĕн-çке.

Н. ДИМИТРИЕВА.

Октябрĕн 9-мĕшĕ – Пĕтĕм тĕнчери почта кунĕ

Чехословакирен çыру илнĕччĕ

Календарьте октябрĕн 9-мĕшне Пĕтĕм тĕнчери почта кунĕ тесе палăртнă. Раççей почтин кунĕ те пур-ха. Ăна июль уйăхĕнче паллă тăватпăр. Эпĕ вара пĕтĕм тĕнчери почта çыхăнăвĕпе усă курнине аса илтĕм.

Ун чухне институтра вĕренеттĕмĕр. Преподаватель килти ĕçсене пурнăçлама ялан тенĕ пекех "Ноез Дюнгланд" хаçатран 2 – 3 статья вырăсла куçарма парса яратчĕ. Хаçачĕ, паллах, Германире тухса тăнă.

Каярахпа, вĕренсе пĕтерсе колхозра ĕçлеме пуçăнсан, пĕр çулхине мăшăрпа тата ачасемпе пĕрле мăшăрăн ашшĕ-амăшĕ патне Мăн кун кĕтсе илме кайрăмăр. Пăхатăп та, сĕтел çинче хаçатсемпе пĕрле пĕр конверт выртать. Çиелте "Прага" тесе çапнă почта штампĕ пур.

Килтисемпе калаçатăп. Прага Чехословаки çĕршывĕн тĕп хули вĕт-ха? Кам пулма пултарĕ унта вĕсене пĕлекен-паллакан?

Ĕçĕ акă мĕнле пулса тухнă иккен. Манăн мăшăрăн пиччĕшĕн арăмĕ Украинăран – украинка. Унăн йăмăкĕсем аппăшĕпе йыснăшне тата ыттисене те Мăн кун уявĕпе саламласа çыру янă иккен. Адресне кăтартнă чухне вара "ЧАССР" вырăнне "ЧССР" тесе çырса хунă. Почтăран çырăва тӳрех Чехословакие – Прагăна ярăнтарнă. Адресне тĕрĕс мар кăтартнă тесе Прагăри почта ĕçченĕсем çырăва пăрахман, çак пăтăрмахран тивĕçлипе тухнă. Мĕншĕн тесен йăмăкĕсем малалла адресне тĕплĕнех кăтартнă пулнă: г. Чебоксары, Чебоксарский район, малалла ял Совечĕн ячĕ т. ыт. те.

Прагăри почта ĕçченĕсене эпĕ ун чухне çав тери ырланăччĕ. Вĕсем хăйсен ĕçне питĕ тимлĕ пурнăçланă. Халĕ те почта ĕçченĕсем унта çавăн пекех ĕçлеççĕ пулĕ тесе шухăшлатăп.

Н. ПЕТРОВ, ĕç ветеранĕ.

Нискасси ялĕ.

Çыннăн çынах пулмалла

Специалистпа калаçатпăр

Юлашки вăхăтра "спайс" сăмах телевиденипе радиора та, хаçат-журналта та час-час илтĕнет. Акă Шупашкарта та "чан çапса ячĕç" – сентябрĕн юлашки кунĕсенче 40 ытла çынна наркăмăшланнине пула больницăсене леçме тивнĕ. Кун пирки хăйĕн сайтĕнче REGNUM информаци агентстви хыпарлать. ЧР сывлăх сыхлавĕпе социаллă аталану министрĕ А. Самойлова пĕлтернĕ тăрăх сентябрĕн 29-мĕшĕ тĕлне наркăмăшланнă 42 çынран 15-шĕ больницăна шăпах Сургутра тата Кировра тупса палăртнă хутăшсемпе пĕр евĕр хутăш йышăннă хыççăн лекнĕ, ыттисем – урăх наркотик е алкоголь продукцийĕпе наркăмăшланнисем.

Экспертсем "спайсра" (вĕсене "туртмалли хутăш" та теççĕ) сывлăхшăн сиенлĕ психостимуляторсем пуррине калаççĕ. Çавăнпах Раççей правительствин йышăнăвĕпе "спайссене" психотроп хутăшĕсен йышне кĕртнĕ. Апла пулсан вĕсемпе саккуна хирĕçлесе усă курни Уголовлă кодекспа тачă çыхăннă. Çапла вара "спайс" туса кăларакансем те, ăна упракансем те, саракансем те, ăна йышăнакансем те саккун умне тăма тивĕç.

Пирĕн районта иртнĕ кунсенче кăна-ха "спайспа" усă курнăшăн пĕр çамрăка учета илчĕç. Кун пирки Шалти ĕçсен министерствин районти пайĕн çул çитменнисемпе ĕçлекен подразделени ертӳçи О. Яковлев пĕлтерчĕ. Апла пирĕн урамсенче те хăрушлăх пур. "Мĕншĕн тесен "спайса" ытларах Интернет урлă сараççĕ, çавăнпа та çакна контрольлеме те йывăр. Тата чару списокне кĕртме ĕлкĕреймен хутăшсене сараççĕ", – пĕлтерчĕ Олег Николаевич.

"Спайс" хăрушлăхĕ пирки калаçма вара эпир Муркашри район тĕп больницин нарколог врачне Александр СТРОГАНОВА редакци тĕпелне чĕнтĕмĕр.

– Александр Андреевич, ăнлантарса парăр-ха, тархасшăн, мĕн вăл "спайс"?

– Çакă вăл – тĕрлĕ курăкран хатĕрленĕ хутăш. Унра синтетика веществосем тата энтеогенсем (çын организмĕ çине психотроп витĕмне кӳрекен веществосем) пур. Кĕскен çапла.

– Апла пулсан унăн витĕмĕ çын психикинче йĕр хăвармасăр иртмест. Çак хутăша туртни мĕнпе хăрушă?

– Çакăн евĕр хутăшсене туртнăран çыннăн организмĕ чи малтанах психика тĕлĕшĕнчен хытă хавшать. "Спайссен" витĕмĕ йывăр наркотик йышăннă хыççăнхи пекех. Пĕрмаях "спайс" йышăннăран çынна темĕн те пĕр куçа курăнма тытăнать, вăл лăпкăлăх çухатать, ăна хăстарать, унăн кăмăл-туйăмĕ темрен питĕ хăранă çыннăнни пек пулать.

– Шалти органсем пирки калас пулсан вара?

– Организм пĕтĕмĕшле асапланать: ӳпке, таса мар юна тасатма тивекен пĕвер, пуç мими тата ытти органсем те сиенленеççĕ. "Спайс" миме çине уйрăмах йывăр витĕм кӳрет. Мимери вĕтĕ юн тымарĕсем "управлени центрне" наркăмăш ярас мар тесе çийĕнчех пĕрĕнеççĕ. Çапла вара юн мимене кислородпа та тивĕçтерейместь. Ытти клеткăсем пекех, кислород çитмен миме клеткисем те вилеççĕ. Спайс туртакансем шăпах çак пулăм вăхăтĕнче урăх нимĕн пирки те шутламаççĕ, вĕсене нимĕн те кирлĕ мар. Анчах та çак темиçе сехетлĕх суя савăнăçа миме вилсе пыни çине улăштармаллах-ши?

– Апла пулсан çын, каçарăр та, "пахча çимĕç" вырăннех юлать вĕт-ха.

– Тĕрĕсех. Çак хутăш арçынсен потенцине чакарать, хĕрарăмсен те арлăх органĕсемпе çыхăннă йывăрлăхсем пуçланаççĕ, çавна май вĕсем ачаллă пулаймаççĕ. Апла пулсан кун пек çынсен пĕрлешсе çемье çавăрсан та йĕркеллĕ çемье пулмасть. Çавăнпа та "спайс" тутанса пăхиччен кашнин шутласа пăхмалла: темиçе сехетлĕх суя савăнăç кирлĕ-и е ĕмĕр тăршшĕпех – йĕркеллĕ те телейлĕ пурнăç. Каламасăрах паллă, иккĕмĕшне суйламалла.

– "Спайс" пуçа çав тери минретнĕрен харпăр хăй çине алă хурасси те инçе мар пулĕ?

– "Спайсра" синтетика хутăшсем пулнăран унăн пĕчĕк дози те организма çав тери пысăк сиен кӳрет. "Спайс" йышăннă хыççăн тӳрех куçа темĕн те пĕр курăнма пуçлать. Çак пулăм инкек патне илсе пырасси те паллă: çынсем килекен машина айне пулас тесе ун умне чупса тухаççĕ, нумай хутлă çуртсенче пурăнакансем чӳречерен сикеççĕ тата ытти те. "Спайс" йышăннă хыççăн çапла майсемпе пурнăçран уйрăлнă тĕслĕх нумай.

– "Спайс" йышăннинче чи хăрушши мĕн?

– Чи хăрушши – çын ăна хăнăхни тата йышăннă вăхăтра "ломка" пулни. Çак вăхăтра вăл хăйĕн пурнăçĕпе сывлăхне хăрушлăх умне кăларса тăрататать кăна мар, ытти çынсемшĕн те хăрушă пулса тăрать. Апла пулсан чи тĕрĕсси – çак ăпăр-тапăра хамăр çывăха ямалла мар.

Н. НИКОЛАЕВА.

ПИРĔН ПАТА ÇЫРАÇÇĔ

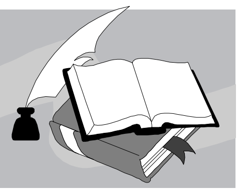

Пурнăç çăмăлах килмерĕ

Пирĕн, "вăрçă ачисен", вăрçă пынă вăхăтра та тата ун хыççăн та пурнăç çăмăл пулман. Уйри пĕтĕм ĕçе лашасемпе тата алă вăйĕпе пурнăçланă. Тыррине çурлапа вырнă. Улăх-çаранти утине çавапа çулмалла пулнă. Çуллахи вăхăтра тырă вырма тухиччен пĕр уйăх хушши çул-йĕр тунă çĕрте ĕçленĕ. Пур ĕçе те вăхăтра тумалла пулнă. Уй-хирте тырă вырмасăр хăварман. Улăх-çаран утине те пĕтĕмпех çулса тирпейлесе пуçтарса кĕртнĕ.

Ирхине тул çутăличчен тăрса ĕçе каяттăмăр. Тĕттĕм пуличченех ĕçлеттĕмĕр. Каçхине киле таврăнсан ывăннине сисмесĕрех çывăрса кайнă. Çимелли те çителĕклĕ пулман. Ирхине çывăрса тăрсан пуç çаврăнса каятчĕ. Çапах та эпир чăтнă. Укçа-тенкĕ тата тырă-пулă мĕн чухлĕ парасси çинчен нихăçан та ыйтман.

Çимелли çук пулсан та патшалăха çăмарта, çу, аш-пăш памалла пулнă. Уншăн укçине те тӳлемен. Вуттине те хамăрăнах хатĕрлеме тиветчĕ. Вăрмантан хăрăк турат пуçтарса килеттĕмĕр. Çаппине вăрман хуралçисем парса яман, çĕклемне салатса тăкатчĕç. Çăпата тума çăка хунавĕ каснăшăн та штрафĕ питĕ пысăк пулнă.

Хальхи пурнăçа илес пулсан лайăх еннелле çав тери улшăнчĕ вăл. Ялсенче газĕ те, электричество çути те пур. Ытларах çĕрте асфальт çул сарса панă. Елĕкрех Шупашкара, Муркаша çуран çӳренĕ пулсан, халĕ хамăрăн Йӳçкассинченех куллен 10-шар рейс автобус çула тухать.

Хĕрарăмсене ача çуратнăшăн пособисем сахал мар тӳлеççĕ. Çамрăк çемьесене, специалистсене пурăнмалли çурт-йĕр çавăрма патшалăх укçа-тенкĕпе пулăшать. Пенсионерсене те пенси укçине вăхăтра тӳлесе тăраççĕ. Пĕчĕкрех тупăшлă çемьесене коммуналлă услугăсемшĕн тӳлемешкĕн субсидисемпе тивĕçтереççĕ.

Ял хуçалăх предприятийĕсенче, хресчен (фермер) хуçалăхĕсенче ĕçсене ял хуçалăх техникипе пурнăçлаççĕ. Юлашки вăхăтра хресчен (фермер) хуçалăхĕсем ирĕклĕн аталанма пуçларĕç. Килти хушма хуçалăхсенчен сĕт пуçтарассине йĕркелени те ял çыннишĕн меллĕ те усăллă. Выльăх-чĕрлĕх тытса усракана çакă укçа-тенкĕ тума май парать. Ватăрах çынсемпе калаçатăп та, пурте тенĕ пекех вĕсем паянхи пурнăçпа кăмăллă.

Йӳçкасси ял тăрăхĕнче кашни çулах Ватă çынсен кунне Йӳçкассинчи информаципе культура центрĕнче ирттереççĕ. Çулленех унта хăй вăхăтĕнче производствăра ырми-канми ĕçленĕ çынсем йышлă пухăнаççĕ. Ватă çынсем пĕрпĕринпе курса калаçаççĕ, пухăннисене яланах тутлă апатçимĕçпе хăналаççĕ.

Эсир Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ художникĕ, Муркаш районĕн хисеплĕ çынни Николай Яковлевич Лукин иртнĕ ĕмĕрĕн 50-мĕш çулĕсенче кăранташпа ӳкернĕ ӳкерчĕке куратăр. Вăл мана, 9 çулхи ачана, лашасем пăхнă вăхăтра ӳкернĕччĕ.

Нумай çын манран Н. Яковлев сывлăхĕ пирки ыйтса пĕлет. Вăл халĕ тухса çӳреймест. Çитес çул, январĕн 31-мĕшĕнче, 90 çул тултарать. Октябрĕн 1-мĕшĕнчи Ватă çынсен кунĕ ячĕпе саламланă май вара пурне те ырлăх-сывлăх, вăрăм ĕмĕр, çемье ăшши сунатăп.

Илья ЯКОВЛЕВ.
Хурăнкасси ялĕ.

80 çулта тесе калаймăн

Шкулта 4 класс вĕренсе пĕтернĕ те тӳрех колхоз ĕçне тытăннă. Пĕчĕкренех ĕçе юратма вĕреннĕ. Ĕçе хăнăхнă хĕр турткаланса тăмасăрах "Дружба" колхозра фермăра ĕçленĕ. Çакăнтан пуçланнă та унăн хĕрӳ ĕçри кун-çулĕ. Шуçăм килнĕ чухне ĕçе васканă, каçпа тӳпене çăлтăрсем тухсан çеç киле таврăннă...

Сăмахăм – Тури Тăмлай ялĕнче пурăнакан Ольга Фоминична Бурцева çинчен.

1934 çулхи юпа уйăхĕн 5-мĕшĕнче Патаккасси ялĕнче çуралнă пирĕн анне – Ольга Фоминична Бурцева. Çемьере вĕсем ултă пĕр тăван пулнă. Çăмăл мар пулнă аннен пурнăçĕ. Мĕн ачаран ĕçе пикенме тивнĕ унăн, хура-шурне те нумай тӳссе ирттернĕ.

Алăри ача пулнă чухнех вăл ашшĕсĕр тăрса юлать: вăрçăран урасăр таврăннă ашшĕ нумаях та пурăнаймасть.

Пилĕк çула çитиччен амăшĕн çунатти айĕнче ăшăнса пурăнать Ольга. Унтан вара тăван килтен, кĕтесрен уйрălма тивнĕ унăн. Çак пĕчĕк хĕре пит килĕштернипе хăйĕнпе йăпанса пурăнма амăшĕн йăмăкĕ Мария Тури Тăмлай ялне пурăнма илсе килет. 75 çул хушши çак ялта тĕпленсе пурăнать те анне. Шкула та вăл Сыпайне çӳренĕ. 4 класс вĕренсе пĕтернĕ хыççăн шкул сукмакне "маннă" та аслисемпе пĕрле колхоз хирне ĕçе тухнă. Вĕсем валли те ĕç тупăннă: кĕлте салатнă, йĕтем çинче улăм çĕкленĕ, тырă вырнă, лашасем хăваланă...

Çамрăкскер, паллах, кунĕпе ĕçлесе ывăннă. Вăр-варлăхпа, ĕçченлĕхпе палăрса тăнă хĕре фермăра пăрусем пăхма шанса панă.

– Халĕ шутлатăп та, мĕнле хăрамасăрах килĕшнĕ-ши пĕчĕк пăрусем пăхма. Хам та ача кăна пулнă-çке вăл вăхăтра, – иртнине аса илет анне. – Нимĕнле йывăрлăхран та шикленмен пулĕ çав...

Апла пулсан та пăрусене юратсах пăхнă. Пĕрле ĕçлекенсенчен юлма шутламан. Пуринпе те пĕр тан ĕçленĕ, аслă юлташĕсенчен вĕренсе пынă.

Пĕр вăхăт анне дояркăра та ĕçленĕ. 12 çул хушши 30 ĕне алăпа ирпе те, каçпа та сунă. Кĕтĕвне те çӳренĕ, ĕнисене те пăрулаттарнă, сĕт пичкисене те çуса тасатнă, ĕнисене шăварма шывне çырмаран йăтмалла пулнă. Мĕн чухлĕ йывăрлăх курнă!

Илемлĕ те çепĕç чĕлхеллĕ Ольга Фоминичнăна Кӳстерек каччи Николай Александрович куç хывать. 1961 çулхи ака уйăхĕнче туй кĕрлет. Телейлĕ мăшăр кăшт вăхăт иртсен Саратов облаçне ĕçлеме тухса каять. Унта та вĕсем фермăрах ĕçленĕ. Тăван яла тырă-улăм илсе таврăннă.

Пурнăç инкексĕр иртмест: аннене усрама илнĕ Мария питĕ хытă чирленипе вилет. Ольга Фоминична мăшăрĕпе каялла Тури Тăмлай ялне таврăнса йăва çавăрать. Çĕнĕ пӳртре икĕ хĕр çуратса пурнăç çулĕ çине кăларнă, тивĕçлĕ воспитани панă. Пĕчĕк ачасем пулнине пăхмасăрах анне колхозра та ĕçленĕ, мĕншĕн тесен ун чух 100 кунтан сахал мар ĕçлемелле пулнă. Унсăр колхоз тырă-улăм паман.

Халĕ Таньăпа Лена хăйсем çемьеллĕ, кукаçипе кукамине 5 мăнук парнеленĕ. Асли, Татьяна, Орининти шкулта акăлчан чĕлхине вĕрентет, Лена та аслă пĕлӳ илнĕ.

Шел пулин те, 2002 çулта пирĕн атте яланлăхах пирĕнтен уйрăлса кайрĕ.

Тивĕçлĕ канăва тухиччен анне колхоз столовăйĕнче те, сурăх ферминче те вăй хунă. Унăн ĕç стажĕ пысăк – 49 çул. Анне "Ĕç ветеранĕ" хисеплĕ ят илнĕренпе виççĕмĕш çул ĕнтĕ.

Аннене 80 çул тултарчĕ тесе калаймăн – правурлăхне, ĕçченлĕхне çухатман вăл. Тăван кил ăшшине упраса тăрать. Пахчара акса-туса илмен çимĕçĕ те çук, йĕри-тавра – тирпей-илем, йăран çинче пĕр çум та çук. Алсиш-чăлха çыхма, çăм арлама ир-ирех тăрать...

Тавах, анне, пире çуратса тĕрĕс воспитани панăшăн. Эсĕ пире чун панă, ăса вĕрентнĕ, ĕçе хăнăхтарнă. Нумай-нумай пурăнма çирĕп сывлăх сунатпăр сана, юратнă çыннăмăр.

Е. БУРЦЕВА.

Вун тăххăрмĕш ĕмĕрте пултăмăр

Нумаях пулмасть эпир, Атапай шкулĕнче вĕренекенсем, Болдинона кайса килтĕмĕр. Çав салара вырăссен паллă поэчĕ А. Пушкин хăйĕн ĕмĕрĕнче виçĕ хут пулнă: 1830, 1833 тата 1834 çулсенче.

Экскурсовод пире Александр Сергеевич пурăннă пӳлĕмсене кĕртсе кăтартрĕ, Болдинора çырнă произведенисемпе паллаштарчĕ. Пушкин унта çакăн пек юмахсем çырнă: "Пулăçпа ылтăн пулă", "Ылтăн автан çинчен янă юмах", "Пуппа унăн тарçи Балда çинчен янă юмах" тата "Вилнĕ патша хĕрĕпе çичĕ паттăр".

Эпир вун тăххăрмĕш ĕмĕрти тумтирсемпе те сăн ӳкерттертĕмĕр.

Экскурси пире питĕ килĕшрĕ. Пире унта илсе кайнăшăн вырăс чĕлхи учительне А.Н. Ивановăна тата чăваш чĕлхипе географи учительне Н.Н. Блиновăна тав сăмахĕ калатпăр. Пур вĕрентекене те Учитель кунĕпе саламлатпăр.

В. МУЗЫКОВА.

Маттур пирĕн çамрăксем

Сентябрĕн 25-мĕшĕнче Шупашкарти çамрăксен спорт шкулĕнче инвалидсен республикăри ăмăртăвĕ иртрĕ. Кăçалхипе 25-мĕш хут иртнĕ ăмăртура тупăшу спортăн тăватă тĕсĕпе пулчĕ: дартс, армрейслинг, сĕтел çи теннисĕ тата шашкăлла вылясси.

Хутшăнакансем республикăри пур районтан та пухăннăччĕ. Пирĕн районти Елена Вязова (Атапай хĕрĕ, халĕ ЧПУ-н 5 курс студентки) тата Павел Селюшкин (Юнкă каччи, халĕ Чăваш патшалăх ял хуçалăх академийĕн 3 курс студенчĕ) ăмăртусенче çĕнтерӳçĕсем пулса тăчĕç.

Нумаях пулмасть Павел Испанире иртнĕ тĕнче чемпионатĕнче (инвалид коляскинче ларакансен чупăвĕнче) те 3-мĕш вырăн çĕнсе илме пултарнă. Елена вара армрейслингпа та, шашкăлла выляса та республикăра 3-мĕш вырăнсем çĕнсе илнĕччĕ.

Маттур çав пирĕн Муркаш çамрăкĕсем, пур йывăрлăха та çĕнме пултараççĕ. Пурнăçра вĕсем пуриншĕн те ырă тĕслĕх паракан мал туртăмлă ентешсем. Эпир вĕсемпе тивĕçлипех мухтанатпăр, вĕсемпе пĕрле çĕнтерӳсемшĕн савăнатпăр. Вĕсен пурнăçне малашне те ĕненӳпе шанчăк тата юрату çутатса пыччăр.

Е. НИКИТИНА.

Çĕнĕ юлташ

Ватă çынсен пысăк ăсĕ, пурнăç тата ĕç опычĕ çамрăксене пурнăçра яланах пулăшса пынă, тăван çĕре, халăхăн йăли-йĕркине хисеплеме вĕрентнĕ.

Ватă çынна юратма, хисеплеме вара ачасене мĕн пĕчĕкрен вĕрентмелле, мĕншĕн тесен ача çак вăхăтра мĕн курни-илтнине пĕтĕмпех ăша хывать. Çавăнпах "Солнышко" ача садĕнчи "Капитошка" ушкăна та эпир Валентина Ефимовна Борисова педагог ветерана хăнана чĕнтĕмĕр. Вăл хăйĕн ĕмĕрне шкулчченхи ача-пăчана воспитани парассипе çыхăнтарнă. Унăн ĕç стажĕ 44 çул. Вăл чăннипех те пысăк опытлă, анлă тавра курăмлă педагог. Шăпăрлансемпе тӳрех пĕр чĕлхе тупма пултарчĕ.

Кăштах хăйĕн çинчен каласа панă хыççăн вăл ача-пăча серепине «çакланчĕ». Ачасем ăна хăйсемпе пĕрле выляма, интереслĕ юмах каласа пама ыйтрĕç. Хăйсем те парăмра юлмарĕç: сăвăсем каларĕç, юрă юрларĕç, ташă та ташласа пачĕç.

Ачасене чунтан юратакан педагог чăннипех те савăнчĕ, хăй ĕçленĕ вăхăта аса илчĕ тейĕн. Валентина Ефимовна пĕчĕк тусĕсене пӳлĕмре ӳсекен тĕлĕнмелле чечек парнелерĕ. "Эсир тимлĕ пăхса тăрсан чечек çăлтăр евĕр çурăлĕ", – терĕ вăл.

Ачасем чечеке пăхса ӳстерме сăмах пачĕç, хăйсем патне татах та килсе çӳреме ыйтрĕç.

Е. КРОЛИКОВА, В. ЯСТРЕБОВА, воспитательсем.

Кайăк – юррипе, этем – ырă ĕçĕпе

Атапайĕнчи вĕрентӳпе культура центрĕнче питĕ ĕçчен те пултаруллă çынсем ĕçлеççĕ. Вĕсенчен пĕри – Вера Павловна Зайцева.

Шкул çумĕнче пĕчĕккисем валли йĕркеленĕ ушкăнра виççĕмĕш çул кăна ĕçлет пулин те, çапах та вăл хăйĕн пултарулăхĕпе ăсталăхне кăтартма ĕлкĕрчĕ. Вера Павловна "садикри" стенасене "Белоснежкăпа çичĕ гном" юмахри сăнарсемпе илемлетрĕ. Халĕ пĕчĕк пепкесем алăкран кĕрсенех ӳнер тĕнчине лекеççĕ.

Хăйĕн ăсталăхне аталантарас тĕллевпе вăл Чăваш патшалăх педагогика университечĕн ӳнер факультетне те вĕренме кĕнĕ. Вера Павловна – виçĕ ача амăшĕ. Çамрăк хĕрарăм тĕрĕ тĕрлеме те, юрă юрлама та вăхăт тупать – Атапайри Культура çурчĕ çумĕнче йĕркеленĕ "Сурпан" ушкăна çӳрет. Хăйĕн усă та илемлĕ сассипе халăха савăнтарать.

А. АТЛАСКИНА.
Атапай шкулĕ.

Саламлатăп

Ярапайкасси шкулĕн учителĕсене

Çирĕп сывлăх та хастарлăх,
Ĕмĕр иксĕлми вăй-хал,
Çут телей те савнăç, ырлăх
Кăмăлтан сунатăп халь.

Нихăçан вăй-хал ан чактăр,
Пултăр ăнăçу ялан.
Эпĕ ăшшăн саламлатăп,
Сирĕн кун паян, уяв.

Тав тухтăрсене

Тухтăрсем пире чиртен сиплеççĕ,
Пурăнма параççĕ çĕн вăй-хал.
Шанчăк çутине вĕсем чĕртеççĕ,
Парнелеççĕ çутă ăраскал.

Сирĕн вăй-хăватăр ялан пултăр
Пурнăç çулĕпе хастар утма.
Ырлăх-сывлăх, юрату сунатăп
Çут телей шевли чунра çутма.

К. ПОТЯНОВА.
Итакачкасси ялĕ.

Ватта сума сăвакан хăй те сумлă пулакан

Аслă ăрăва – чыс та мухтав

Пĕтĕм тĕнчери ватă çынсен кунне пур çĕрте те чыслăн уявларĕç, хисеплĕ çыннăмăрсене сума сурĕç. Оринин ял тăрăхĕнче пурăнакан аслă ăрăва чысласси çÿллĕ шайра пулчĕ, ăна тăвattăмĕш хут ирттерчĕç. Ку хутĕнче сумлă ăру Атапай клубĕнче пухăнчĕ.

Агропромышленноç комплексĕн ветеранĕсен районти канашĕн председателĕ тата Оринин ял тăрăхĕнчи ветерансен канашĕн ертÿçи Валерий Вязов пухăннисене асăннă шайри ĕçсемпе паллаштарнă май ватă çынсен активлă та пуçарулă пулни курăнчĕ.

– Аслă ăру тав сăмахне, кулленхи тимлĕхпе хисепе тивĕç. Вĕсем тăнăç пурнăçшăн ырми-канми тăрăшнă, ыттисем умĕнче тĕслĕхре пулнă. Пирĕн ял тăрăхĕнчи ветерансем – питĕ активлă çынсем. Йывăç-тĕм лартассинчен, тирпей-илем кĕртессинчен тата ытти ĕçрен аякра юлмаççĕ. Куратăр акă, паян та йышлăн пухăннă, ку вĕсен ответлăха туйнине çирĕплетет, – терĕ Валерий Иванович пухăннисене саламланă май.

Тĕп больницăн терапевчĕ Ирина Данилова кунти участокри врач пулнă май хăш-пĕр çĕнĕлĕх çинче чарăнчĕ. Пенси фончĕн районти пайĕн ертÿçи Андрей Александров кунта пулса иртнĕ улшăнусемпе паллаштарчĕ.

– Ветерансен çакăн пек пысăк йышне курма питĕ кăмăллă, район шайĕнчи мероприяти тейĕн. Орининсем ĕçлеме те пултараççĕ, канма та пĕлеççĕ. Ватă çынсене пур енлĕ хÿтлĕхе илесси патшалăхăн приоритетлă задачисенчен пĕри пулса тăрать. Район, республика шайĕнче ветерансем тĕлĕшпе чылай ĕç пурнăçланать. Сире сума сунипе тата сирĕн ĕçĕре мала хунипе кăна хамăр çĕр-шыва тĕреклĕрех тăвăпăр. Аслă ăру чылай йывăрлăх чăтрĕ. Яланах эсир çĕнтерÿпе тухма пултартăр, пире те çавнах вĕрентсе пыратăр. Эпир сирĕн умăрта пуç таймалла тивĕç, – терĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ Ростислав Тимофеев хисеплĕ ветерансене саламланă май.

Сцена çине нумаях пулмасть 85 çулхи юбилейне паллă тунă Игорь Крысин тухрĕ. Район аталанăвне сумлă çыннăмăр пысăк тÿпе хывнă. Вăл тĕрлĕ должноçра вăй хунă, чылайăшĕнче ертÿçĕ пулнă. Паян та вăл пурнăç уттипе тан пырать, яланхиллех спортла туслă, ăста сад-пахчаçă. Чылай Хисеп грамотипе чыслава тивĕçнĕ вăл. Çамрăк ăрушăн вăл ырă тĕслĕх пулса тăрать. Хисеплĕ ветеран уявра салам сăмахĕсене йышăнчĕ.

Çемье вучахне чыслăн упрани – пархатарлă, ĕмĕр тăршшĕпе çумаçумăн утакан мăшăр сăваплă. Уяв сцени çинче Çеменкасси ялĕнчи Нина Антоновнăпа Петр Алексеевич Михайловсене, Мулкачкасси ялĕнчи Вера Ивановнăпа Аркадий Павлович Леонтьевсене **(сăн ÿкерчĕкре)**, Патаккасси ялĕнчи Раиса Васильевнăпа Валерьян Прохорович Ивановсене çавра çăкăрпа кĕтсе илчĕç. Виçĕ мăшăрăн – "ылтăн туй". Сăмах çăмхи сÿтĕлнĕ май вĕсем хăйсен шухăш-кăмăлне палăртрĕç, çамрăклăха, пурнăçри пĕрремĕш утăмсене аса илчĕç. "Мендельсон" маршĕ янăрани мăшăрсене алă çул каяллахине аса илтерчĕ пулас. Çак саманта питĕ ытарлă йĕркелени, туй арăмĕсем туй юррисем янăратни мăшăрсен чунĕсене пăлхатрĕ. Уяв кĕрекине асăннă ял тăрăхĕнче культура ĕçне ертсе пыракан Венера Васильева çÿллĕ шайра йĕркеленĕ май çынсен кăмăлне тивĕçтерчĕ.

– Килĕшÿлĕхпе ăнлану хуçаланакан çемьене Турă хăй хÿтлĕхне илсе чылай çул пĕрле килĕштерсе пурăнма ăнăçу сунать, – терĕç пĕр шухăшлăн мăшăрсем.

– Паянхи çамрăксен камсенчен тĕслĕх илмелли пур. Пурнăç курнă çынсен сĕнĕвĕсем вара пирĕншĕн яланах выранлă пулĕç, – палăртрĕ район администрацийĕн ЗАГС пайĕн ертÿçи Елена Иванова.

Салам сăмахĕсем çумне асăннă ял тăрăхĕн пуçлăхĕ Александр Волков тата ыттисем хутшăнчĕç, активлăхпа палăракан çынсене чысларĕç. Уяв ирттерессине чăнах та питĕ шайлашуллă йĕркеленĕ, кашни ветерана уйрăммăн ыхравланă, тĕрлĕ ялтан автобуссемпе турттарнă. 150 çын вырнаçмалăх залра пушă вырăн пачах та çук, кунта асăннă йышран та ытларах. Фойере курав йĕркеленĕ. Юрă саламне вара ача садне çÿрекенсем те, аслă çулхисем те илсе çитерчĕç.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Ырă тĕслĕх

Нумаях пулмасть Кÿстерек ялĕнчи Шорниковсен çемйинче пысăк уяв иртрĕ. Манăн асаттепе асанне, Геннадий Степановичпа Раиса Александровна, пĕрлешнĕренпе алă çул çитнине паллă турĕç. Мăшăр çак вăрăм çула тивĕçлĕ утса тухма пултарни питĕ савăплине эпĕ лайăххăн ăнланатăп. Çавăнпа та вĕсем пĕрне-пĕри хисеплени тата çур сăмахранах ăнланни – маншăн ырă тĕслĕх вырăнĕнче.

Сумлă мăшăр хăйĕн пурнăçне шкул ачисене воспитани парас тата вĕсене пурнăç çулĕ çине тухма хатĕрлес енĕпе çыхăнтарнă. Асатте Шупашкар районне кĕрекен Курак Чурачăк шкулĕнче мĕн тивĕçлĕ канăва тухиччен директорта ĕçленĕ. Асанне малтанах çав районтах вырнаçнă Мамăш шкулĕнче директор çумĕ пулнă, кайран Курак Чурачăк шкулĕнче биологипе химі предмечĕсене вĕрентнĕ.

Пирĕн çемьере нумайăшĕ хăйĕн ĕç тапхăрне сумлă ĕçпе – учитель профессийĕпе – çыхăнтарнă. Манăн кукка Радий Шорников Шупашкар районне кĕрекен Ишлей шкулĕнче ĕçленĕ. Халĕ вăл çул çитмен ачасен инспекцийĕнче тăрăшать. Унăн мăшăрĕ, Надежда Геннадьевна, чăваш чĕлхи вĕрентекенĕ. Манăн анне вара Светлана Дмитриева Шурча шкулĕнче вăй хурать. Пурте вĕсем çак профессие кăмăллаççĕ.

Халĕ эпĕ виççĕмĕш класра кăна вĕренетĕп-ха, манăн çывăх çынсен тĕслĕхĕ пурнăç çулĕ çинче çутă çăлтăр евĕр курăнса тăтăрчĕ.

Владислав ДМИТРИЕВ,
Шурча шкулĕн вĕренекенĕ.

Ăшă кăмăллă, тарават

Юпа уйăхĕн 1-мĕшĕнче Пĕтĕм тĕнчери ватă çынсен кунне паллă турăмăр. "Ватă çын – тăватă çын", – тенĕ ĕлĕкех чăвашсем. Чăннипех çапла пулĕ. Акă пирĕн ялта пурăнакан Анна Алексеева пуриншĕн те тĕслĕх пулса тăрать. Вăл ăшă кăмăллă, сăпайлă та тарават çын. Ял çыннисем умĕнче пысăк хисепре.

Ватă çынсен кунĕ умĕн эпир ялти музей ертÿçипе Н. Яковлевăпа ун патне ситсе унăн пурнăçĕпе интересленес терĕмĕр. Алăкран кĕрсенех эпир чечексен тĕнчине лекрĕмĕр. "Çу кунĕсенче татах илемлĕрех, – тет Анна Васильевна, – халĕ чылайăшĕ чечекĕсене тăкрĕ ĕнтĕ".

Хăйĕн мăнукĕпе Софьяпа хăйне евĕр тĕрлĕрен çын кÿлепипсем тунă. Мăнукне те чечексене юратма вĕрентет. Вĕсем иккĕшĕ те Вăрманкасси вулавăшĕн вулавçисем. Тĕрлĕ кĕнекесемпе интересленеççĕ.

Анна Васильевна хăйĕн ĕç ĕмĕрне çитĕнекен ăрăва воспитани парассине халалланă. Аслă пионервожатăйран тытăнса Вăрманкасси шкулĕн заведующийĕ пулса та вăй хунă. Ăста педагог пысăк опыт пухнă. Ахальтен мар ĕнтĕ ăна 1990 çулта "Халăха вĕрентес ĕç отличникĕ" хисеплĕ ят парса чыс тунă.

Педагога хăйĕн вĕрентес ĕç-хĕлне манма памаççĕ ачасем. Эпир пынă кун та ун патне юнашар пурăнакан, пĕрремĕш класа çÿрекен Света уроксене хатĕрленме пынăччĕ. Çырма, вулама вĕренеççĕ. Эпир тухса кайнă чухне вĕсем иккĕшĕ шăкăл-шăкăл каласса юлчĕç.

Эпир Анна Васильевнăна иртсе кайнă Учительсен кунĕ ячĕпе чĕререн саламлатпăр, çирĕп сывлăх, канлĕ ватлăх сунатпăр.

В. АФАНАСЬЕВА,
Вăрманкасси библиотекин заведующийĕ.

50 çул ытла алла-аллăн тытăнса пĕрле утаççĕ

Оринин салинче пурăнакан Воробьевсен çемйине ял-йыш питĕ хисеплет. Вĕсем чăннипех те ятлă-сумлă çынсем. Глафира Валериановна – Чăваш АССРĕн тава тивĕçлĕ агрономĕ, Валентин Васильевич вара чылай çул колхоз председателĕнче тимленĕ. Унтан та пĕлтерĕшлĕрехчи – вĕсем çемье вучахне яланах пĕрле упрама пултарни, хăйсен хыççăн çирĕп йыш хăварни. Ĕненĕр, çакă чи пысăк телей!

...Оринин салинче çуралса ÿснĕ çамрăксем çак ялти шкултан вĕренсе тухнă хыççăн Шупашкар хулине çул тытнă, ял хуçалăх институтĕнче пĕлÿ илме пуçланă. Вĕсем хушшинчи туслăх çирĕпленсех пынă. Пĕрне-пĕри кăмăллакан çамрăксем 1963 çулхи чÿк уйăхĕн 21-мĕшĕнче çемье çавăрнă. Çапла вара Воробьевсен çемйи çуралнă. Каярах пĕрремĕш "кĕмĕл кайăк" – Эльвира – вĕçсе килнĕ, ун хыççăн – Светлана. Йыш хушăнса пыни мăшăра ытларах та вăй хума хистенĕ.

Глафира Валериановна агроном профессине алла илнĕ, Валентин Васильевич зоотехника вĕренсе тухнă ĕнтĕ. Сумлă ĕç суйланă çамрăк мăшăр тăван яла таврăннă, хăйсен профессийĕсемпе вăй хума пуçланă.

– Мулкачкасси уй-хирĕ тăрăх кунне вуншар çухрăм утнă хыççăн киле таврăнма та вăй-хал юлмастчĕ, – каласа парать "Восток" хуçалăхра агрономра ĕçленĕ Глафира Валериановна.

Çапах та пуç усмалла мар. Кашни тырă пĕрчишĕн агроном ответлă. Çулсеренех тухăçа паха вăрлăхлăх ÿстерсе тупăш илессишĕн ĕçлесси – çĕр ĕçченĕн тĕп тĕллевĕ. Çакна хисеплĕ агроном ертсе пынипе кашни механизатор, кашни бригада ĕçченĕ яланах асра тытса тимленĕ.

Çемье вара пысăкланса пынă, Людмила çуралнă, унтан – Алексей тата Надежда. Мăнуксене асламăшĕ Анастасия Яковлевна пăхса пулăшнă. Вĕренме те, ĕçлеме те май туса панă. Хăнана кайса савăнма та çамрăксене вăлах хистенĕ.

– Ĕçрен киле çулла çур çĕрпе таврăнса ирхине 5 сехетре каллех колхоза васканипе ачасем мĕнле çитĕнсе çитнине те сисмерĕм. Тавах хунямана мана йăлтах ăнланнишĕн, – каласа парать Глафира Валериановна.

1971 – 1974 çулсенче çемье пуçĕ "Заветы Ильича" колхоз председателĕнче тăрăшнă, унтан ăна "Красное Сормово" колхоза ертсе пыма шаннă. Анчах та Валентин Васильевичăн Тав хучĕсене курайманран тĕлĕнтĕм, епле-ха капла?

– Маншăн колхозра ĕçлекенсем яланах малта пулнă. Вĕсене тырă-пулăпа тивĕçтерме, Тав хучĕсемпе хавхалантарма тăрăшнă. Хам вара уншăн çунман, манăн колхоза ертсе пымалла, пысăк тупăшшăн тимлемелле. Аякри юлташсем патне вăрлăх туянма кайса килеттĕм. Колхозниксемпе пĕрле вăрмание те касма нумай çÿренĕ, – аса илет иртнĕ çулсене Валентин Васильевич.

Глафира Валериановнăн тăрăшулăхне 1979 çулта пысăка хурса хакланă. Вăл "Чăваш АССР тава тивĕçлĕ агрономĕ" ята тивĕçнĕ, çавăн пекех "За доблестный труд" медаль тата ытти чыслав хуçи. Парти конференцийĕсене хутшăнса Раççейĕпе паллă çынсемпе – А. Николаевăпа, Е. Андреевăпа – паллашнă. Ĕç опытне пайлама Раççейри тĕрлĕ хуçалăха çитсе курнă. Пултарулă хĕрарăма тĕрлĕ шайри депутат пулма шаннă. Юрă-ташă енĕпе те маттур пулнăран концертсемпе спектакльсене хутшăннă.

Чăн телей вăл – çемье тулли тата çирĕп пулни, ача-пăча сывă пулни. Воробьевсен пилĕк ачин тăхăр мăнук ÿсет. Вĕсем тĕрлĕ хулана саланнă. Сумлă мăшăр халĕ тивĕçлĕ канура ĕнтĕ. Хисеплĕ ветерансем ывăлĕн çемйипе пурăнаççĕ. Алексей "Путь Ильича" агрофирма ĕçне ертсе йĕркелесе пырать. Асăннă йышра килĕшÿлĕх çирĕп хуçаланать. Глафира Валериановнăпа Алина кинĕ килĕштерсе пурăнни аванах курăнчĕ. Вĕсем пĕрне-пĕри çур сăмахранах ăнланаççĕ тейĕн.

– Ĕне патне кин калармасть. Ĕни те мана йышăнасшăн мар, – тет кинемей, кинĕ те зоотехник ĕçне алла илнине пĕлтерсе.

Кинĕ илеме ытларах кăмăллать, çавăнпа та унăн тепĕр профессии те пур. Хăйĕн ĕçне йĕркеленĕ май парикмахерски уçнă. Арăмсăр килте илем çук, теççĕ халăхра. Воробьевсен кил-йышĕнче илем тĕнчи хуçаланать. Кинемей тĕрлеме, çыхма ăста. Хунямăшне кура – кинĕ, теççĕ халăхра, чăннипех те çапла иккен. Алина кинĕ те ун пекех питĕ ăста.

Ылтăн туй уявланă мăшăр пурне те çапла сĕнÿ-канаш пачĕ: "Çемье – çĕр-шыв тĕрекĕ, çемье – пурнăç тыткăчи. Киле ялан килес килтĕр. Килте ялан кĕтекен çемье пултăр. Пÿрт ача-пăча, çывăх çынсен сассипе тултăр, уявра кĕрекене тустăван, хăна-вĕрле пухăнтăр. Арăмĕпе упăшкин пĕр чĕлхе пулмалла. Пирĕн пек йышлă ача çуратма, мăнуксене савăнса пурăнма сунатпăр. Кашни çемьере ăнлану хуçалантăр".

Екатерина ЗАХАРОВА,
Оринин библиотекин библиотекарĕ.

Ветерансем кăмăллă пулчĕç

Хисеплĕ те ватă çынсене пĕр кĕрекене пуçтарнине мĕн çиттĕр-ха? Шăпах çакна шута илсе кĕр мăнтăрĕпе уй-хир ĕçĕсене вĕçлесен сумлă çынсене уяв туса пама йышăнни питех те вырăнлă. Çак ырă йăлана пăсмасăр Москакасси ял тăрăхĕнче те çулсеренех пысăк та савăнăçлă уява чыслăн ирттереççĕ.

Çулсеренех Москакасси ял тăрăхĕ юбилярсемпе пуянланса пырать. Кăçал та сумлă кĕрекене ял тăрăхĕнчи 33 юбиляра йыхравларĕç ял тăрăхĕн ĕçченĕсем. Асăннă йыш шутĕнче 75 çултан пуçласа 90 çула çитиччен тапхăртисем пулчĕç.

Чи малтанах сумлă хăнасене "Колокольчик" ача садне çÿрекенсем çепĕç сассисемпе уяв ячĕпе сăвă-юрă парнеларĕç. Концерт программине художество пултарулăх ертÿçи В. Макарова тата В. Люцева, Н. Волкова хатĕрленĕ. Çакăн хыççăн Москакасси ял тăрăхĕн пуçлăхĕ А. Матросов пухăннисене уяв ячĕпе ăшшăн саламланă май юбилярсене парнесемпе чысларĕ. Çавăн пекех Москакасси шкулĕн ертÿçи И. Иванов тата унта вĕренекенсем йышлă салам çумне хутшăнчĕç, кашни ватă çынна парне пачĕç. Ветерансен канашĕн ертÿçи В. Беспалова саламĕ те кашни çынна хавхалантарчĕ. Уяв тивĕçлĕ шайра иртрĕ.

Г. ГОЛУБЕВА,
Москакасси ял тăрăхĕнчи хĕрарăмсен канашĕн ертÿçи.

Тойкилтĕре – спорта юратакансем

Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ врачĕн, Муркаш район тĕп больницин тĕп врачĕн Владислав Даниловăн парнисене çĕнсе илессишĕн ултă çул каялла Тойкилтĕри тĕп шкулта çăмăл атлетика кросĕ пĕрремĕш хут иртнĕччĕ. "Ун чух çак ăмăртăва пуçарса яма мана шкул директорĕ Игорь Сергеев тата ЧР тава тивĕçлĕ тренерĕ Аверкий Васильев ӳкĕте кĕртрĕç. Ĕçе тытăнтăмăр та акă улттăмĕш хут иртет паян çак ăмăрту. Шкул алăкĕ умĕнче пур хăнана та кашни çул ачасем çăкăр-тăварпа кĕтсе илеççĕ. Çакă та паха", – малтанхи утăмсене аса илсе Владислав Григорьевич çăкăр-тăвар астиврĕ.

Шкулта вара ача-пăча сасси тăратчĕ: спорта юратакансем пурĕ 12 шкултан пухăннă, юр çуни никама та хăратман. Регистраци протоколĕсенче – 2004 çулта çуралнисенчен пуçласа 1997 çулта çуралнисем таранах.

Ăмăртăва уçнă май хăйĕн салам сăмахĕнче Владислав Григорьевич ачасене сывлăха ачаранах упрама чĕнсе каларĕ. Çакăн пек ăмăртусене хутшăнакансем кайран та сывă пурнăç йĕркине пăхăнса пурăнасса шаннине пĕлтерчĕ вăл. Ырă йăлана кĕртнĕ тăрăх кăçал та хăйĕн тăван шкулне парне – мечĕксем – пачĕ.

Ачасене саламлама районти чылай ертӳçĕ çитнĕччĕ. Кашнин сăмахĕ ачасемшĕн витĕмлĕ пулчĕ. Район администрацийĕн пуçлăхĕн пĕрремĕш çумĕ Владислав Ананьев та сывлăх çыннăн чи хаклă мулĕ пулнине палăртрĕ. "Владислав Данилов пек пуçарулла çынсем ытларах пулсан районта массăллă спорт та лайăххах аталанма пултарĕ", – терĕ вăл.

В. Даниловăн ывăлĕ Григорий Данилов (Шупашкар хула депутачĕ) калаnă сăмахсене ачасем уйрăмах лайăх итлерĕç курăнать. "Ăмăрту хыççăн паянхи кăтартăва хăвăрăн малтанхи кăтартупа танлаштарса пăхăр. Камăн çак кăтарту лайăх – вĕсем пурте паян çĕнтерӳçĕсем", – терĕ вăл.

Чăнах та чупу хыççăн аслăраххисем хăйсен малтанхи кăтартăвĕсене астуса илсе Тойкилтĕри трасса çинчипе танлаштарчĕç. Çапла майпа пальлăрнă çĕнтерӳçĕ сахал мар пулчĕ-мĕн. "Спорт чи малтанах – хамăрăн сывлăхшăн. Ăсталăха кунсерен туптасан вара çитĕнӳ тума пулатех. Эпир шкулта та, килте те тренировкăсем тăватпăр", – терĕç Калайкассинчи вăтам шкулта вĕренекен Александра Вострейкинăпа Ульяна Данилова. Вĕсем иккĕшĕ те хăйсен ӳсĕмĕнче иккĕмĕш вырăн çĕнсе илчĕç.

Сывă пурнăç йĕркишĕн

Каламалла, кашни ӳсĕмре хĕр ачасемпе арçын ачасен çĕнтерӳçисене уйрăммăн палăртрĕç. Призлă вырăн йышăннă кашни ача медальпе грамота, парне илме тивĕç пулчĕ. Чи пĕчĕккисем, 2004 çулта çуралнисемпе кĕçĕнреххисем, чупăва пиллĕкĕн хутшăнчĕç. Вĕсем те медальсемпе грамотăсене, пылак парнесене тивĕçрĕç. Каласа хăвармалла, ăмăртăва хутшăннă кашни ача тӳлевсĕрех вĕри апат çиме пултарчĕ.

Шкул командисен пĕтĕмĕшле кăтартăвне шутланă хыççăн (чи лайăх результатсене кура) кусса çӳрекен кубока Калайкассинчи вăтам шкулта вĕренекенсем илме пултарчĕç. Иккĕмĕш вырăнта Йӳçкассисем, виççĕмĕшĕнче – Нискассисем.

Н. НИКОЛАЕВА.
Автор сăн ӳкерчĕкĕсем.

Юнкăпуçĕнчен – Европа таран

Пирĕн район каччине Дмитрий Мостова паян республикăри кăна мар, пĕтĕм Раççейри волейбол фаначĕсем те, Европăрисем те лайăх пĕлеççĕ. Вăл Ярославльти патшалăх педагогика университечĕн физкультура факультечĕн студенчĕ, хальхи вăхăтра – Раççейĕн çамрăксен пĕрлештернĕ волейбол командин выляканĕ.

Хастар каччă 1995 çулта Юнкăпуçĕнче çуралнă. Нискассинчи вăтам шкулта вĕреннĕ вăхăтра унăн физкультура учителĕ Алексей Димитриев (халĕ шкул директорĕ) пулнă. Çак пултарулла каччăна районти спорт ветеранĕ Георгий Лукин та асăрхать, ăна Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ тренерĕ В. Матижев (Çĕрпӳре çуралнă) патĕнче ăсталăха туптама сĕнет. Тĕп пулу хыççăн тĕп пулу иртет, вĕсем Дмитрие шăпах Ярославльти университета çитереççĕ те.

Хастар çамрăка, икĕ метра яхăн çӳллĕшскерне, паллах, "Ярославич" волейбол клубĕн тренерĕ, унăн хисеплĕ президенчĕ Сергей Шляпников асăрхамасăр пулмасть. Çамрăксемпе Ярославль командин тренерĕ Сергей Чабан та ĕçлет.

Август–сентябрь уйăхĕсенче волеболла выляссипе Европа чемпионачĕ иртрĕ. Раççейĕн çамрăксен пĕрлештернĕ команди унта çĕнтерӳçĕ пулса тăчĕ. Раççей çамрăкĕсем (20 çултисем тата кĕçĕнреххисем) финалта Польша командине 3:0 шутпа (25:16: 25:16, 28:26) парăнтарнă. Çапла вара командăри Муркаш ен каччи Дмитрий Мостов ылтăн медале тивĕçме пултарчĕ.

Малашне те Димăна пысăк ăнăçусем сунатпăр, районта унран тĕслĕх илекен ăру çитĕнессе шанатпăр.

Çамрăксен çитĕнĕвĕсем

Спортăн хăвăрт утас енĕпе ăсталăха туптакансем сентябрь уйăхĕнче тренировкăсенче кăна мар, чылай ăмăртура тар тăкрĕç. В. Егорова Олимп чемпионки ячĕллĕ спорт шкулĕн воспитанникĕсем акă сентябрĕн 20-мĕшĕнче Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Октябрьски салине çитсе килчĕç. Е. Николаева Олимп чемпионкин парнисене çĕнсе илессишĕн иртнĕ ăмăртуран лайăх кăтартусемпе таврăнчĕç. Роман Куликов тата Роман Юсупов хăйсен ӳсĕмĕсенче 1-мĕш, Стас Николаев тата Лилия Степанова 2-мĕш вырăнсене тухнă. Çак ăмăртура районти ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕ – "Сывлăх" ФСК воспитанникĕ Елена Петухова хăйĕн ӳсĕмĕнче çĕнтерӳçĕ пулса тăнă, Александра Вострейкина 2-мĕш вырăн йышăннă.

СССР спорт мастăрĕн, РФ физкультурăн тава тивĕçлĕ ĕçченĕн В. Красновăн парнисене çĕнсе илессишĕн сентябрĕн 27-мĕшĕнче Канаш районĕнче иртнĕ республика ăмăртăвĕнчен те Муркашсем ăнăçупа таврăннă. Роман Куликовпа Роман Юсупов каллех 1-мĕш вырăнсене илнĕ, Стас Николаев 3-мĕш пулнă. Лилия Степанова ку ăмăртура çĕнтерӳçĕ пулса тăнă кăна мар, спорт мастăрĕн кандидачĕн нормативне те пурнăçланă. Хамăр районта "Наци кросĕнче" палăрнă Екатерина Старцева (2001–2002 çулсенче çуралнисен ӳсĕмĕ) ку ăмăртура 5-мĕш пулнă, чылай тренер унăн утас техники лайăххине палăртнă. Кĕçĕннисем: Игорь Белов – 3-мĕш, Анастасия Попугаева 2-мĕш вырăна тухнă. Ачасемпе çамрăксен районти спорт шкулĕнче – "Сывлăх" ФСК-ра ăсталăхне туптакан Елена Петухова ăмăртура "кĕмĕл" çĕнсе илнĕ.

Çак ачасемпе пирĕн районта С. Васильевпа В. Киселев тренерсем ĕçлеççĕ.

Юнкăсем çĕнтернӗ

Иртнĕ шăмат кун, сентябрĕн 27-мĕшĕнче, районта минифутбол турнирĕ иртрĕ. Унта 2000 çулта çуралнисенчен тата кĕçĕнреххисенчен тăракан Юнкă, Москакасси, Мăн Сĕнтĕр, Нискасси тата Йӳçкасси шкулĕсенче вĕренекенсен командисем вăй виçнĕ. В. Михайлов тренер-преподаватель каланă тăрăх ăмăртăва хутшăнмалли 300 тенкĕпе танлашакан хывăм укçи палăртнăран ачасене кубоксемпе тивĕçтерме те май пулнă. Малти вырăна – Юнкăсем, 2-мĕшне – Мăн Сĕнтĕрсем, 3-мĕш вырăна Москакассисем тухнă. Пĕтĕмлетӳ тăрăх "Чи лайăх вратарь" пулма Андрей Краснов (Юнкă) тивĕçнĕ, "Чи лайăх хӳтĕлекен" Александр Самушков (Мăн Сĕнтĕр) пулнă, "Чи лайăх тапăнакан" – Владимир Михайлов (Юнкă). Никита Яндушкин (Юнкă) пуринчен ытла гол кĕртнĕ.

В. Михайлов хыпарланă тăрăх октябрĕн 11-мĕшĕнче черетлĕ футбол турнирне Юнкăра иртерме палăртнă. Ку хутĕнче 2002 çулта çуралнисенчен тата кĕçĕнреххисенчен тăракан командăсем вăй виçĕç. Ăмăртăва хутшăнмалли взнос çавăн пекех пулать.

Хамăр инф.

Виç йĕркепе

Наркотика хирĕç

"Пирĕн ачасен сывлăхĕшĕн тата хăрушсăрлăхĕшĕн" ятпа Пĕтĕм Раççейри наркотика хирĕç кĕрешмелли асăрхаттару акцийĕ сентябрь уйăхĕнче пуçланчĕ. Çак акци вăхăтĕнче пирĕн республикăра та тĕрлĕ енлĕ чылай мероприяти ирттерме палăртнă. Çĕнĕ çулччен тăсăлакан акцин ĕç планĕ питĕ анлă. Чи пĕлтерĕшли – вăл граждансен тĕрлĕ категорине тата тĕрлĕ ӳсĕмне акцие явăçтарса хăрушлăха асăрхаттарма май пани.

Ачасемшĕн тимлесе

Районта "Полици тата ачасем" профилактика операцийĕн иккĕмĕш тапхăрĕ пырать. Çавна май сентябрĕн 22-мĕшĕнчен пуçласа октябрĕн 22-мĕшĕччен районти çул çитменнисемпе ĕçлекен подразделени сотрудникĕсем, ытти полицейскисем вĕренӳ учрежденийĕсене çитсе ачасемпе калаçусем ирттереççĕ. Çак мероприятие вырăнсенчи профилактика субъекчĕсем те активлă хутшăнма тивĕç.

Хăрушсăрлăх

Пурнăç ан татăлтăр

Руль умне ӳсĕрле ларса çула тухакан водительсен айăпĕпе кăçалхи сакăр уйăхра республикăра 112 инкек тухнă, ку вăл пĕлтĕрхи çак вăхăтрипе танлаштарсан 5,7 процент нумайрах. Пирĕн районта çак сăлтавпа тухнă виçĕ инкекре икĕ çын вилнĕ, тăваттăн суранланнă. Çакă çула ӳсĕрле тухакан водительсене административлă явап çирĕплĕхĕ те чарманнине кăтартса парать: кун пеккисене суд йышăнăвĕпе 30 пин тенкĕ штраф пани те, транспортпа çӳреме ирĕк паракан праваран хăтарни те, хăйсен тата пассажирсен пурнăçĕпе сывлăхĕ умне хăрушлăх кăларса тăратни те чармасть. Çавăнпа та çул-йĕр çинчи хăрушсăрлăха тивĕçтерес тĕллевпе сентябрь вĕçĕнче пирĕн район территорийĕнче "Урă мар водитель" ятпа ятарлă мероприяти иртрĕ. Ун вăхăтĕнче республикипе 28 ӳсĕр водителе тытса чарнă, тепĕр 39-шĕ медицина тĕрĕслевне ирттерме килĕшмен. Çав вăхăтрах правасăр 7 водителе те тупса палăртнă. Пирĕн районта çак мероприятире 2 урă мар водителе тытса чартăмăр. Паллах вĕсен явап тытма тивĕ.

Çул-йĕр çинче пассажирсене турттаракан транспорт водителĕсен те тимлĕх çухатмалла мар. Асăннă тапхăрта вĕсен айăпĕпе республикăра 47 инкек пулса иртнĕ (пĕлтĕрхинчен 17,5 процент ытларах). Тĕслĕхсем инкексен ытларах пайĕ эрне кун каç енне тата тунти кунпа ытлари кун ирпе пулса иртнине çирĕплетсе параççĕ.

Пирĕн районта пассажирсене турттаракан транспорт водителĕсен айăпĕпе çул-йĕр çинче инкек тухман пулин те, пĕтĕмĕшле лару-тăру профилактика ĕçне контрольлесех тăма ыйтать. Çак тĕллевпе сентябрĕн 15–24-мĕшĕсенче "Автобус" вунă кунлăх ятпа профилактика мероприятийĕ иртрĕ.

С. ИВАНОВ,
патшалăх çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕн районти уйрăмĕн пуçлăхĕ.

Шухăш

Мĕн кĕтет пире ватлăхра?

Çулсем иртнĕçемĕн ватлăх еннелле сулăннă çынсем обществăран, пирĕнтен кашнинченех ырă кăмăл çеç ытларах ыйтаççĕ. Вĕсене çывăх çыннисенчен ытларах тимлĕх, ырă кăмăлпа ăнлану çеç кирлĕ. Турра шĕкĕр, паянхи кун пенси çулне çитнĕ çынсене "выçса вилесрен" тенĕ пек пенси укçи параççĕ. Пенси укçин виçи камăн мĕнле пулассин вара çынран хăйĕнчен ытларах килет: тепĕр çыннăн ĕç стажĕ 35 – 40 çул пулин те, пенси виçине палăртнă чухне унăнне 5 çулти (60 уйăхри) ĕç укçи шайне кăна шута илеççĕ.

Ĕçлеме ӳркенмен çынсем вĕсем нихăçан та ĕç укçи шайĕ мĕн чухлине шута хурса ĕçлемеççĕ. Çавăнпа та 60 çула çывхаракан арçынсенчен ытларахăшĕн пенсие тухма хатĕрленнĕ май кăмăлĕсем çĕкленӳллĕ мар, пусăрăнчăк кăмăлпа çӳреме пуçлаççĕ. Вĕсем пенси 6 – 7 пин тенкĕрен ытла илеймессине аван чухлаççĕ.

Арçын çинче яланах пурнăç тытăнса тăнă пулнă. Хальхи чăваш арçынĕсем вара 30 – 40 çула çитиччених "пысăк укça" шыраса çемйисене пăрахса хăвараса аякалла туха-туха каяççĕ. Çулсерен вĕсен мăшăрĕсемпе ачи-пăчин арçыннăн, ашшĕн ăшă кăмăлне, тĕрекне туймасăр пурăнма тивет. Укçа-тенкĕ, паллă ĕнтĕ, хальхи саманара пысăк вырăнта. Анчах та çулсем иртнĕçемĕн çухалнă ăшă кăмăллăха, мăшăрсем хушшинчен "тарнă" юратупа ăшпиллĕхе кайран нимĕнле укçа-тенкĕпе те сутăн илме май çук.

Ĕлĕкрех ватлăх кунĕсем 70 çултан иртсен кăна çитнĕ пекчĕ. Халĕ вара 60 çултан иртнисем те хăйсене ватă çынсен шутне кĕртеççĕ. Мĕншĕн тесен пенси çулне çитнĕ çынсене ĕçе илесшĕн мар, обществăра та вĕсем патне тивĕçлĕ ăшă кăмăллăх çитсех каймасть.

Ватă çынсен кунĕнче кăна мар, кулленех пирĕн, çамрăксен, атте-аннесем, асатте-асаннесем валли тимлĕх уйăрасчĕ, вĕсен ватлăхне малалла тăсасчĕ.

Е. НИКИТИНА.

Муркаш ялĕ.

Ял тăрăхĕсенче

Халăх писательне халалласа

Чăваш халăх писателĕ, паллă прозаик, поэт, куçаруçă, литература критикĕ, СССР писателĕсен союзĕн членĕ Александр Артемьев çуралнăранпа 90 çул çитрĕ. Вăл Элĕк районĕнче çуралнă. Александр Спиридонович – Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕ. Пултарулла та хастар ĕçне кура ăна 1980 çулта "Чăваш АССР халăх писателĕ" хисеплĕ ят панă.

Унăн нумай произведенийĕ, 20 ытла кĕнеки чăваш литератури ылтăн фондне кĕме пултарнă. Çак паллă куна халалласа Ильинка ял библиотекин вулав залĕнче сентябрĕн 14-мĕшĕнче "Александр Артемьевăн çутă таланчĕ" кĕнекесен выставкине йĕркеленĕ.

Писатель юбилейне халалласа библиотекăра литература сехечĕ те ирттернĕ.

Объявления

Итоги проведения публичного слушания по проекту муниципального правового акта Москакасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики "О ходатайстве перед Кабинетом Министров Чувашской Республики о переводе земель сельскохозяйственного назначения в другие категории земель".

02 октября 2014 года прошли публичные слушания по проекту муниципального правового акта "О ходатайстве перед кКабинетом Министров Чувашской Республики о переводе земель сельскохозяйственного назначения в другие категории земель".

На указанном выше публичном слушании было принято следующее решение:

1.Одобрить проект муниципального правового акта "О ходатайстве перед Кабинетом Министров Чувашской Республики о переводе земель сельскохозяйственного назначения в другие категории земель".

О ходатайстве перед Кабинетом Министров Чувашской Республики о переводе земель сельскохозяйственного назначения в другие категории земель

Ходатайствовать перед Кабинетом Министров Чувашской Республики осуществить перевод земельного участка, находящегося в собственности Краснова Валериана Семеновича, расположенного на территории Москакасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики, площадью 71874 кв.м. с кадастровым номером 21:17:000000:4993, из категории "земли сельскохозяйственного назначения" в категорию "земли промышленности, энергетики, транспорта, связи, радиовещания, телевидения, информатики, земли для обеспечения космической деятельности, земли обороны, безопасности и земли иного специального назначения" для размещения объектов придорожного сервиса.

***

Решение Собрания депутатов Кадикасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики от 26.09.2014 года № С-40/1 "О внесении изменений в Правила землепользования и застройки Кадикасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики"

Одобрить проект решения Собрания депутатов Кадикасинского сельского поселения "О внесении изменений в Правила землепользования и застройки Кадикасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики" с учетом поступивших предложений.

Глава Кадикасинского сельского поселения Г.Г. ЛЕБЕДЕВ.

Аукцион

Министерство имущественных и земельных отношений Чувашской Республики 18 ноября 2014 г. проводит аукцион, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества

Общие положения

1. Основания проведения торгов:

– распоряжения Минимущества Чувашии от 17.06.2014 № 474-р, от 09.09.2014 №801-р.

2. Собственник выставляемого на торги имущества – Чувашская Республика в лице Минимущества Чувашии.

3. Продавец – Минимущество Чувашии.

4. Форма торгов (способ приватизации) – аукцион, открытый по составу участников и по форме подачи предложений о цене имущества.

5. Дата начала приема заявок на участие в аукционе – 29 сентября 2014 года.

6. Дата окончания приема заявок на участие в аукционе – 23 октября 2014 года.

7. Время и место приема заявок – рабочие дни с 8 час. 00 мин. по 17 час. 00 мин. по московскому времени по адресу: г. Чебоксары, ул. К. Иванова, д. 84, каб. 46.

Контактный телефон – (8352) 64-21-40.

8. Дата определения участников аукциона – 28 октября 2014 года.

9. Регистрация участников аукциона – 18 ноября 2014 года с 13 час. 30 мин. до 13 час. 50 мин. по адресу: г. Чебоксары, ул. К. Иванова, д. 84, каб. 46.

10. Дата, время и место подведения итогов аукциона – 18 ноября 2014 года в 14 час. 00 мин. по московскому времени по адресу: г. Чебоксары, ул. К. Иванова, д. 84, каб. 54 (конференцзал).

Основные характеристики выставляемого на аукцион имущества

№ п/п	Наименование движимого имущества, год изготовления	Идентификационный номер VIN	Паспорт транспортного средства	Местонахождение объекта	Начальная цена продажи с учетом НДС (руб.)	Шаг аукциона (руб.)	Задаток
14.	Автомобиль УАЗ-315-12, 1993 г.	отсутствует	21 ЕТ 573401	АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ» («Знамя победы») Мининформполитики Чувашии, тел.: (83541)62-1-36	16 300,00	500	1 630,00

Более подробная информация на сайте **Министерства имущественных и земельных отношений Чувашской Республики: http://gov.cap.ru/UserFiles/orgs/GrvId_10/informsoobschenie_sajt_18.11.2014.doc**

Аукцион

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

На основании постановления администрации Моргаушского района Чувашской Республики от 24.09.2014г. № 925 "Об условиях приватизации муниципального имущества Моргаушского района Чувашской Республики" администрацией Моргаушского района проводится аукцион по продаже муниципального имущества Моргаушского района с открытой формой подачи предложений о цене, который состоится 18 ноября 2014 года: Лот №1 в 10-00 часов в малом зале заседаний администрации Моргаушского района по адресу: Чувашская Республика, с. Моргауши, ул. Мира, дом 6, 3 этаж.

Организатором торгов выступает отдел имущественных и земельных отношений администрации Моргаушского района Чувашской Республики.

На аукцион выставлены следующие объекты:

№ лота	Сведение об объектах, местонахождения объектов	Начальный размер с учетом НДС, руб.	Сумма задатка, руб.
1	**Здание – одноэтажное кирпичное здание, назначение: нежилое здание, общей площадью 132,8 кв.м., 1990 года постройки с кадастровым номером 21:17:160301:1279 и земельный участок, категория земель - земли населенных пунктов, разрешенное использование - для содержания и обслуживания зданий предприятия, общей площадью 524 кв.м. с кадастровым номером 21:17:160301:1266, расположенные по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, Моргаушское сельское поселение, с. Моргауши, ул. 50 лет Октября, д. 25 «а»**	**904000**	**90400**

Собственник объектов: муниципальное образование – Моргаушский район.

Форма подачи предложений о цене: открытая.

Шаг аукциона в размере 5% от начальной цены объектов.

Задаток в размере 10% от начальной цены объектов.

Данное сообщение является публичной офертой для заключения договора о задатке в соответствии со статьей 437 Гражданского кодекса Российской Федерации, а подача претендентом заявки и перечисление задатка являются акцептом такой оферты, после чего договор о задатке считается заключенным в письменной форме.

Право его приобретения принадлежит покупателю, который предложит в ходе торгов наиболее высокую цену объектов. Победителем аукциона признается участник, номер карточки которого и заявленная им цена были названы аукционистом последними.

Внесенный победителем аукциона задаток засчитывается в оплату приобретаемого в собственность объекта.

Договоры купли-продажи заключаются не ранее 10 рабочих дней и не позднее 15 рабочих дней со дня подведения итогов аукциона.

Оплата по договору купли-продажи осуществляется не позднее 15 рабочих дней со дня подписания договора.

Покупателями муниципального имущества могут быть любые физические и юридические лица, за исключением государственных и муниципальных унитарных предприятий, государственных и муниципальных учреждений, а также юридических лиц, в уставном капитале которых доля Российской Федерации, субъектов Российской Федерации и муниципальных образований превышает 25 процентов.

Для участия в аукционе претенденты должны представить в срок по 27 октября 2014 года включительно следующие документы: заявку; юридические лица: заверенные копии учредительных документов; документ, содержащий сведения о доле Российской Федерации, субъекта Российской Федерации или муниципального образования в уставном капитале юридического лица (реестр владельцев акций либо выписка из него или заверенное печатью юридического лица и подписанное его руководителем письмо); документ, который подтверждает полномочия руководителя юридического лица на осуществление действий от имени юридического лица (копия решения о назначении этого лица или о его избрании) и в соответствии с которым руководитель юридического лица обладает правом действовать от имени юридического лица без доверенности; физические лица предъявляют документ, удостоверяющий личность, или представляют копии всех его листов.

В случае, если от имени претендента действует его представитель по доверенности, к заявке должна быть приложена доверенность на осуществление действий от имени претендента, оформленная в установленном порядке или нотариально заверенная копия такой доверенности. В случае, если доверенность на осуществление действий от имени претендента подписана лицом, уполномоченным руководителем юридического лица, заявка должна содержать также документ, подтверждающий полномочия этого лица.

Все листы документов, представляемых одновременно с заявкой, либо отдельные тома данных документов должны быть прошиты, пронумерованы, скреплены печатью претендента (для юридического лица) и подписаны претендентом или его представителем.

К данным документам (в том числе к каждому тому) также прилагается их опись. Заявка и такая опись составляются в двух экземплярах, один из которых остается у продавца, другой – у претендента.

Организатор аукциона имеет право отказаться от проведения аукциона не позднее, чем за 5 дней до даты окончания срока подачи заявок на участие в аукционе.

Определение участников аукциона состоится 31октября 2014 года в 312 каб. в 15-00 часов.

Регистрация участников аукциона состоится 18 ноября 2014 года с 09 час. 30 мин. до 10 час. 00 мин. по адресу: с. Моргауши, ул. Мира, д. 6, каб. № 312.

Дата, время и порядок осмотра муниципального имущества: по предварительной записи в отделе имущественных и земельных отношений администрации Моргаушского района после публикации данного извещения.

Задаток перечисляется на счет Управления Федерального казначейства по Чувашской Республике (администрация Моргаушского района), р/с 40302810097063000120, л/с 05153002030 в ГРКЦ НБ Чувашской Республики Банка России г. Чебоксары, БИК 049706001, ИНН 2112001366 КПП 211201001, ОКТМО 97 632 000и должны поступить на указанный счет не позднее 27 октября 2014 года.

Документом, подтверждающим поступление задатка на указанный счет, является выписка с этого счета.

Оплата за недвижимое имущество производится покупателем на счет Управления Федерального казначейства по Чувашской Республике (администрация Моргаушского района), р/с №40101810900000010005, л/с 04153002030в ГРКЦ НБ Чувашской Республики Банка России г. Чебоксары, БИК 049706001, ИНН 2112001366 КПП 211201001, ОКТМО 97 632000, код платежа 90311402052050000410 "Поступления от продажи недвижимого имущества".

Оплата за земельный участок производится покупателем на счет Управления Федерального казначейства по Чувашской Республике (администрация Моргаушского района), р/с №40101810900000010005, л/с 04153002030 в ГРКЦ НБ Чувашской Республики Банка России г. Чебоксары, БИК 049706001, ИНН 2112001366 КПП 211201001, ОКТМО 97 632 000, код платежа 90311406025050000430 "Поступления от продажи земельного участка".

Прием заявок, оформление документов для участия на аукционе, ознакомление с проектами договоров купли-продажи объектов осуществляются с 29 сентября 2014 года по 27октября 2014 года включительно с 8-00 до 17-00 часов ежедневно, кроме выходных и праздничных дней, в отделе имущественных и земельных отношений администрации Моргаушского района по адресу: с. Моргауши, ул. Мира, д. 6, каб. № 313. Телефон для справок: 8(83541)62-5-99, 62-2-66.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Администрация Моргаушского района Чувашской Республики (далее – организатор аукциона) приглашает принять участие в аукционе (далее – аукцион), открытом по составу участников и по форме подачи предложений о цене, на право заключения договора аренды земельного участка, расположенного на территории Моргаушского района Чувашской Республики.

Основание: постановление администрации Моргаушского района Чувашской Республики от 02.10.2014 № 949 "О проведении открытого аукциона на право заключения договора аренды земельного участка, расположенного на территории Моргаушского района Чувашской Республики"

Почтовый адрес, номер контактного телефона, адрес официального сайта организатора аукциона и комиссии по проведению конкурсов или аукционов: 429530, с. Моргауши, ул. Мира, 6 телефон/факс (83541) 62-2-66, 62-5-99, e-mail: http://gov.cap.ru/main/asp?govid=71.

Контактные лица: Захаров И.Н., начальник отдела имущественных и земельных отношений, тел.: 62-2-66

Характеристика объектов аренды:

Лот №1 – земельный участок с кадастровым номером 21:17:160302:872, категории "земли населенных пунктов", местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Моргаушское сельское поселение, с. Моргауши, ул. Парковая, для строительства многоквартирного жилого дома, площадью 2420 кв.м.

Обременения: земельный участок не обременен правами третьих лиц, не состоит в залоге, в споре и под арестом.

Ограничения использования земельного участка: не имеется.

Со сведениями о технических условиях подключения к сетям инженерно-технического обеспечения можно ознакомиться по вышеуказанному адресу.

Стоимость присоединения к сетям инженерно-технического обеспечения будет определена при оформлении договоров на оказание услуг на присоединение.

Начальная (стартовая аукционная) цена участка (размер годовой арендной платы) – 300588 (триста тысяч пятьсот восемьдесят восемь) рублей.

Сумма задатка – 100% от начальной (стартовой аукционной) цены годовой арендной платы земельного участка (300588 руб. 00 коп.).

Шаг аукциона – 5% от начальной (стартовой аукционной) цены годовой арендной платы земельного участка (15029 руб. 40 коп.).

Срок аренды – 5 лет.

Информация о проведении аукциона:

Перечень документов, представляемых заявителем для участия в аукционе:

1. Заявка на участие в аукционе (в установленной форме) в 2-х экземплярах, с указанием реквизитов счета для возврата задатка. Заявки на участие в аукционе принимаются в кабинете № 312 по рабочим дням по адресу организатора аукциона со дня опубликования данного извещения.

2. Платежный документ (и его копия), подтверждающий внесение заявителем задатка. Задаток перечисляется на счет Управления Федерального казначейства по Чувашской Республике (администрация Моргаушского района), р/с 40302810097063000120, л/с 05153002030 в ГРКЦ НБ Чувашской Республики Банка России г. Чебоксары, БИК 049706001, ИНН 2112001366, КПП 211201001, ОКТМО 97 632 000. В платежном поручении необходимо указать назначение платежа (адрес участка) и дату аукциона.

Данное сообщение является публичной офертой для заключения договора о задатке в соответствии со статьей 437 Гражданского кодекса Российской Федерации, а подача претендентом заявки и перечисление задатка являются акцептом такой оферты, после чего договор о задатке считается заключенным в письменной форме.

Задаток возвращается всем претендентам аукциона, в соответствии с условиями договора о задатке, кроме победителя, в течение 3-х банковских дней со дня подписания протокола о результатах аукциона.

3. Выписка из Единого государственного реестра юридических лиц – для юридических лиц, выписка из Единого государственного реестра индивидуальных предпринимателей – для индивидуальных предпринимателей, копии документов, удостоверяющих личность – для физических лиц.

Заявителем предоставляется опись документов в 2-х экземплярах, один из которых с указанием даты и времени (часы, минуты) приема заявки, удостоверенные подписью уполномоченного лица организатора аукциона, возвращается заявителю.

Срок приема и окончания приема заявок на участие в аукционе – с 08 октября 2014 года по 07 ноября 2014 года.

Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона не позднее, чем за три дня до даты окончания срока подачи заявок на участие в аукционе.

С документацией об аукционе, в том числе с проектом договора аренды земельного участка можно ознакомиться по адресу: Чувашская Республика, с. Моргауши, ул. Мира, дом 6, каб. №312.

Дата, время и порядок осмотра земельного участка на местности: по предварительной записи в отделе имущественных и земельных отношений администрации Моргаушского района после публикации данного извещения.

Требования к участникам аукциона:

В аукционе на право заключения договоров аренды земельных участков может принять участие любое юридическое лицо независимо от организационно-правовой формы, формы собственности, места нахождения и места происхождения капитала или любое физическое лицо, в том числе индивидуальный предприниматель, претендующее на заключение договора, соответствующие требованиям, предусмотренным документацией об аукционе, и подавшее заявку в установленные сроки на участие в аукционе.

Рассмотрение заявок на участие в аукционе на предмет соответствия требованиям, установленным документацией об аукционе, состоится на заседании комиссии – 10 ноября 2014 года в 16.00 часов по адресу организатора аукциона. Ознакомление с земельным участком на местности: в рабочее время по предварительному согласованию с представителем отдела имущественных и земельных отношений администрации Моргаушского района.

Победителем аукциона признается лицо, предложившее наиболее высокую цену годового размера арендной платы. По итогам аукциона оформляется протокол, который является основанием для заключения договора аренды земельного участка. Договор аренды земельного участка заключается в срок не позднее 5 рабочих дней со дня подписания протокола.

Аукцион состоится 11 ноября 2014 года по адресу: 429530, с. Моргауши, ул. Мира, дом 6, 3 этаж, каб. 312. Время проведения открытого аукциона (по московскому времени): Лот № 1- 10.00.

Пĕлтерӳсем. Объявления

Консалтинговая компания «ВИКТОРИЯ»
* Представительство интересов в судах;
* Подготовка исков, договоров, жалоб;
* Сделки с недвижимостью, в т.ч. с земельными участками;
* Услуги по оценке недвижимости;
* Взыскание по КАСКО, ОСАГО;
* Регистрация, ликвидация организаций, ИП;
* Бухгалтерский и кадровый учет.

Адрес: с. Моргауши, ул. Мира, д. 6, офис 119
Тел.: 62-4-43, сот. 8-903-358-64-48
г. Чебоксары, ул. Водопроводная, д. 22. Тел. 44-64-48
сайт: www.victoria-ooo.ru

Продаем: доски 25–50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 5-10.

СПУТНИКОВЫЕ АНТЕННЫ ТРИКОЛОР. ТЕЛЕКАРТА - от 3000 руб. ОБМЕН. ГАРАНТИЯ. Тел.: 8-905-345-77-19. 20-20.

Продаю земельный участок на республиканской трассе в д. Нискасы площадью 18 соток для строительства зданий и сооружений. Тел.: 446-448.

В ООО «Росметалл» требуются МЕНЕДЖЕР по продаже со знанием 1С, зарплата 20 тыс. руб., РАЗНОРАБОЧИЕ, ОХРАННИК. Тел.: 8-927-667-22-32, 8-987-123-34-44. 8(83541)66-3-84. 5-5.

Тав тăватпăр

Муркашри тĕп больницăри хирурги уйрăмĕнче ĕçлекен тухтăрсемпе медицина сестрисене, санитаркăсене пĕтĕм чун-чĕререн тав тăватăп. Мана, утайман сынна, утакан турĕç. Эпĕ Мари Республикинчен. Çапах вĕсем мана кунта йышăнчĕç, юсанма вырттарчĕç. Уйрăмах Л. Андреев, А. Григорьев тухтăрсене питĕ пысăк тав сăмахĕ калатăп. Тайма пуç сире мана сыватнăшăн.

З. Касьянова.

Măн Сĕнтĕрте пурăннă Иван Иванович Штанкова юлашки çула ăсатма пулăшнăшăн, йывăр хуйха пирĕнпе пĕрле пайланăшăн ял-йыша, кӳршĕсене, Măн Сĕнтĕрти вăтам шкул коллективне, Чувашкабель завод коллективне, Măн Сĕнтĕрти чиркĕвĕн настоятельне Игнатий аттене, хăй вăхăтĕнче унăн класĕнче вĕреннисене, тăвансене чĕререн тав тăватпăр.

Штанковсен, Мокеевсен çемйисем.

Кораккасси ялĕнче пурăннă Виктория Александровна Иванована юлашки çула ăсатма пулăшнăшăн, йывăр хуйха пирĕнпе пĕрле пайланăшăн пур тăван-хурăнташа, ял-йыша, унпа сыв пуллашма килнĕ мĕн пур çынна чĕререн тав тăватпăр.

Ывăлĕпе хĕрĕсем, мăнукĕсем.

Кивелнĕ электропроводка – пушар хăрушлăхĕ, кайран вара чавса çывăх та çыртма çук. Ялти çуртсенче, хваттерсенче кивелнĕ электропроводкăна, счетчиксене çĕнĕрен улăштаратпăр. Материалĕ хаклă мар. Тел.: 8-902-661-70-57, 8-937-015-35-40, 62-1-37. 8-10.

Чупнă ăратлă сурăхсене тата путеккисене сутатпăр. Тел.: 8-927-863-28-05.

* * *

Продаю картофель мелкой фракции. Тел.: 8-905-344-50-44.

* * *

Куплю предметы старины: монисто (ама), серебряные монеты, можно с дырками, мелочь СССР до 1991 года до 250 руб. за 1 кг. Тел.: 8-937-375-88-55.

* * *

Бурение колодцев, канализаций. Колодезные кольца. Доставка. Установка. Тел.: 8-966-249-96-96. 2-5.

* * *

От производителя: ячмень, пшеница, овес, рожь. Цены умеренные. Тел.: 8-987-760-57-71. 4-5.

* * *

Продаю дрова дубовые с доставкой на дом. Тел.: 8-937-376-28-64.

* * *

СХПК ПЗ им. Е. Андреева срочно требуются доярки. Заработная плата от 18000 руб. Тел.: 62-1-97.

* * *

Иккĕмĕш пăруламалли хĕрлĕ-шурă ĕне тата ултă уйăхри ăратлă ĕнен пăрушне сутатпăр. Тел.: 8-927-862-81-25, 8-987-672-84-64.

* * *

Продаю дрова березовые с доставкой. 1м³ – 1200 руб. Тел.: 8-908-848-55-74. 1-3.

* * *

Продаю овец романовской породы. Тел.: 8-960-301-59-01, 8-905-029-32-06.

* * *

11 уйăхри хĕрлĕ тĕслĕ тынашки сутатăп. Тел.: 8-927-868-14-40.

* * *

Продаю двухкомнатную квартиру в с. Юськасы, 47 кв. м., на 3 этаже. Цена 1100 тыс. рублей, торг. Тел.: 8-905-340-37-10.

* * *

Молодая семья срочно снимет квартиру в с. Моргауши или в д. Москакасы. Тел.: 8-952-027-83-85 или 8-953-011-08-84.

* * *

Продается жилой дом с газовым отоплением и надворными постройками (сарай, баня), земля 40 соток в д. Шупоси Большесундырского сельского поселения. Цена договорная. Тел.: 8-919-658-99-63.

* * *

Продаю: кирпич керамический и силикатный, керамблоки пропаренные, кольца. Недорого, доставка. Тел.: 8-962-321-36-80. 8-8.

* * *

Организация реализует: гравмассу (ОПГС), щебень различных фракций. Без посредников. Низкие цены. Шешкарская пристань, Моргаушский район. Тел.: 8-927-995-07-51, 8-937-384-06-50. 21-28.

* * *

Продаю стельную корову. Тел.: 8-937-37-87-929.

* * *

Продается двухкомнатная квартира в с. Моргауши. Тел.: 8-952-024-62-25, 8-952-024-60-56. 1-2.

СПУТНИКОВЫЕ АНТЕННЫ. АКЦИЯ!!! Снижение цен! ТРИКОЛОР, ТЕЛЕКАРТА от 3000 руб. Обмен старых приемников на новые + поправка антенны бесплатно! Дилер, установщик по району. Тел.: 8-906-385-29-30. 9-10.

Требуются рабочие строительных специальностей: маляры, штукатуры, каменщики, гипсокартонщики, разнорабочие. Работа в Москве и МО. Тел.: 8-909-151-90-92. Юрий. 3-10.

НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ Тел.: 8-927-667-40-92. 4-27.

ПРОДАЕМ ПИЛОМАТЕРИАЛЫ ОБРЕЗНЫЕ: 25х100; 25х110; 25х120; 25х130; 25х150; 25х200; 50х120; 50х150; 50х180; 50х200. БРУСЬЯ: 100х100; 100х150; 100х200; 150х150; 150х200. БЛОКИ, КИРПИЧИ, ЦЕМЕНТ. Тел.: 8-903-346-40-58, 8-905-346-63-36. 8-10.

* * *

Ноябрь вĕçĕнче виççĕмĕш пăруламалли хура ĕне сутатпăр. Çулав ялĕ. Тел.: 8-905-342-39-64.

* * *

Калайкассинче ÇĂМ АРМАНĔ ĕçлет. Кану кунĕсĕр – 7.00 сехетрен.

В наличии и на заказ: ворота, заборы, ограды, банные печи и мн. др. Все виды сварочных работ. Тел.: 8-905-198-19-01, 8(83541)65-2-33. 1-2.

* * *

Продается бревенчатый жилой дом площадью 41,2 м², в д. Шупоси, ул. Комсомольская, д. 8, Сятракасинское с/п. Газ, электричество имеется, колодец во дворе. Тел.: 8-927-866-14-08, 8-927-849-74-50, 8-927-847-19-82. 1-2.

* * *

Октябрьте виççĕмĕш пăруламалли хура-шурă тĕслĕ ĕне тата ноябрьте пăруламалли хура-шурă 2 тынашки сутатăп. Тел.: 8-937-371-64-28.

Коллектив отдела Министерства внутренних дел Российской Федерации по Моргаушскому району выражает глубокое соболезнование начальнику отдела Министерства внутренних дел Российской Федерации по Моргаушскому району Плечову Е. И. и начальнику ТП в с. Моргауши межрайонного отдела УФМС России по Чувашской Республике в г. Ядрин Плечовой Л. Г. по поводу кончины тещи и матери

МИРОНОВОЙ Зои Федоровны.

ООО «Трубпласт» коллективĕ кунти директор

Николай Владимирович ДОЛГОВ

вăхăтсăр вилсе кайнă пирки унăн çемйипе тата тăванĕсемпе пĕрле таранăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Чуманкассинчи вăтам шкул коллективĕ кунта маларах пулнă Исетеркĕ филиалĕнче техслужащие ĕçленĕ

Римма Лазаревна БЕЛОВА

вилсе кайнă пирки унăн çемйипе пĕрле таранăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Турайри вăтам шкул коллективĕ кунта ертӳçĕ çумĕнче ĕçлекен А.В. Миронована хунямăшĕ

Зоя Федоровна МИРОНОВА

вилсе кайнă пирки тăванĕсемпе пĕрле таранăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Атапай шкул коллективĕ кунта нумай çул физика тата географи вĕрентнĕ

Лев Евстафьевич СЕМЕНОВ

вăхăтсăр вилсе кайнă пирки таранăн хурланнине пĕлтерет.

Тăванĕсем, хурăнташĕсем Кораккасси ялĕнче пурăннă

Виктория Александровна ИВАНОВА

чирленĕ хыççăн вилсе кайнă пирки таранăн, чĕререн хурланса пĕлтерeççĕ.

Юрпаш ялĕнче çуралса ӳснĕ, Шупашкарта пурăннă

Олег Игоревич МИХЕЕВ

вăхăтсăр вилсе кайнă пирки тăван-хурăнташĕсем чĕререн, таранăн хурланса пĕлтерeççĕ.

Кашмашри пĕтĕмĕшле пĕлӳ паракан тĕп шкул коллективĕ кунта нумай çул математика учителĕнче ĕçленĕ В.П. Семенован мăшăрĕ тата çак шкултах физика предметне вĕрентнĕ

Лев Евстафьевич СЕМЕНОВ

вăхăтсăр вилсе кайнă пирки унăн тăванĕсемпе тата çывăх çыннисемпе пĕрле таранăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Прогноз погоды

	среда 8 октября				четверг 9 октября				пятница 10 октября				суббота 11 октября				воскресенье 12 октября			
Местное время	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16	22
Облачность, %																				
Осадки, мм																				
Температура, °С	**+2**	**+2**	**+5**	**+3**	**+2**	**+1**	**+4**	**+3**	**+3**	**+4**	**+7**	**+7**	**+9**	**+8**	**+6**	**+3**	**0**	**0**	**+4**	**+2**
Давление, мм	**760**	**760**	**759**	**759**	**759**	**758**	**757**	**755**	753	751	750	746	743	745	748	750	752	753	752	750
Влажность, %	77	89	75	80	82	84	69	73	75	89	86	87	88	**96**	82	72	74	73	61	81
Ветер, м/с	4	4	4	3	3	2	4	3	3	2	5	5	6	4	4	4	4	6	3	4
	С-З	С	З	З	З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	З	С	С-В	В	В	В	Ю-В	Ю-В
Солнце восход / заход		07:10	18:10			07:12	18:07			07:14	18:05			07:16	18:02			07:18	17:59	
Луна восход / заход		18:06	06:50			18:32	08:14			19:02	09:35			19:36	10:50			20:17	11:58	

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерстви

ЧР Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерствин “Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» Чăваш Республикин хăй тытăмлă учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

Редакципе издатель адресĕ: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, бухгалтери - 62-1-35,
пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕсем - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2012 çулхи юпа уйăхĕн 11-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00249 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,0 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене парасем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Волкова А.И.
Пичете панă 07.10.2014 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин, чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4819.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.